

C. K. pošti!

Nedostavljene številke je poslati administraciji „Eisenbahner“
Dunaj V. Zentagasse 5.

PROSTA
VODI
POT K
SVOBODI!

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNI ŠTVO

se nahaja v Trstu ulica Madonnina 15
Telefon 1570

UPRAVNI ŠTVO

Dunaj V. — Zentagasse 5.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina:

za celo leto . . . . . 4.40 K
za pol leta . . . . . 2.20 K
za četrt leta . . . . . 1.10 K
Posamezna številka 18 vin.

Št. 12.

V Trstu, 15. junija 1913.

Leto VI.

Novi poskusi s premijami.

Železni zakon, ki gospoduje nad kapitalizmom, je stremeljenje po večanju dobička. V splošnem ima kapitalizem dve poti do tega cilja: lahko tehnično pospešuje proizvodni proces, in zboljšanje obratnih naprav, da boljše in temeljitejše izrabi čas in prostor. Ta način pospeševanja dela in boljšega izkoriščanja celotnega delovnega procesa lahko najjasneje opazamo v prometu. Tu imamo namreč pred nami dovršeno obliko kapitalističnega velikega obrata, ki je najbolj pripraven za take poskuse. Vsakdo ve, da je med današnjimi napravami in istimi iz početka železnice velikanska razlika. Le-ta se izraža najprvo v večji brzini vlakov, večji teži in gostejšem prometu. Promet je postal racionalnejši in ves nadaljni trud gre za tem, da se potom tehničnih in gospodarskih novosti uspeh še poveča.

Poleg teh čisto tehničnih pomožnih sredstev, ki jih ima kapitalizem na razpolago, pa so tudi taka čisto psihološkega značaja. Enako velike važnosti so za podjetje kakor tudi za nastavljenca in delavca. Podjetniku se namreč gre za način, po katerem riskira obratne izdatke vsled večjih nabavnih stroškov, da doseže še višjo plodonsost in višjo delamoznost, dočim se temeljiteje izkorišča delovno silo nastavljenca in delavca, ne da bi slednja v večini slučajev postala na to pozorna. Kako pa se to dogaja?

Odgovor na to vprašanje je kratko ta: Vsako sredstvo, ki je pripravno, da zviša in podžiga vnetost za delo, učinkuje ob enem, da izprešata nastavljenec in delavec kolikor možno več delovne sile iz sebe. Najpriljubljenejši in najpogostejši sredstvi sta akordni mezdni sistem in nagrade (premije). Zlasti nagrade igrajo v železniškem obratu veliko vlogo. Že pred par leti so ob enem z jadikovanjem o slabih gmotnih izidih naših državnih železnic krožile vesti, da se pripravljata takozvana deležnost na dobičku avstrijskih državnih železnic. Kakor je znano, je državno železniška uprava že pričela z ureditvijo te namere. V premikalni in skladiščni službi je že za poskušnje uvedla takozvane prihranjevalne nagrade. Od izida teh poskusov pa je odvisno, če se bo ta sistem uvedlo tudi pri ostalih kategorijah. Če imamo tu opraviti z bogatenjem raznih, pri državnih železnicah obstoječih nagradnih oblik, ni za večjaka nobenega dvoma, da bo najnovejša nagradna oblika ob enem gotov način naznanjene deležnosti nastavljenec na dobičku. Smisel odloka, s katerim odreja železniško ministrstvo nove premije, je ta, da se jih izplačuje za prihranke v obratu vsled hitrejšega razvoja prometa. To seveda pomenja, da se v krajšem času in po možnosti tudi z manjšim številom osebja opravi isto kar poprej. Ali z drugimi besedami: da postane obrat gospodarsko ugodnejši in da se povzdigne finančni uspeh c. kr. državnih železnic. Proti takemu lepemu namenu bi seveda ne bilo kaj ugovarjati, ker bi bil v interesu splošnosti in s tem tudi v interesu uslužbencev, če bi državne železnice postale plodonosnejše in bi ne bilo več treba

plačevati njih izgub iz državne blagajne. Na drugi strani pa imajo uslužbenec velik interes na tem, da zvedo, za kaj prav za prav gre pri nameravani novi uvedbi. In to se predno postane to splošna in stalna uredba.

Za sedaj govori železniško ministrstvo o prihranjevalni nagradi. Stvar izgleda, kakor bi bilo merodajne činitele sram govoriti o deležnosti na dobičku. Obstoji pa oblika, v kateri bi se imelo izplačevati uslužbencem prihranjevalne nagrade v tem, da bi ob hitrejem prometu le-ta postal cenejši, vsled česar bi prizadeto osebje bilo deležno zneska, ki bi se ga vsled tega prihranilo. Če se ta namera posreči in s tem tudi dokaz, da osebje lahko hitreje opravlja svoje delo čehooče, bi bil za državno železniško upravo dan povod, da uvede ta način v vseh obratnih panogah. S tem pa bi se uprava ne obotavljala niti trenotek. Storila bi to temprej, ker ima stvar gotovo etično ozadje, v katerem izgleda kakor da bi šlo za nagrado na vnetost za delo in večjo marljivost. Torej čednost marljivosti in izvrševanja dolžnosti naj bi se nagradilo! Čudimo se torej pravim načelom, ki so naenkrat našli vhod v našo državno železniško upravo!

Seveda ponašati se državno železniška uprava ne sme, da je ta nje ideja nova ali pa izvorna. Sistem deležnosti na dobičku je že precej star. Sistem, ki drugod že davno počiva v ropotarnici, je bil prenešen na Avstrijsko kot nekaj čisto novega. To pa najbrž tudi našim državnim birokratom ni neznano, in zato se sramujejo o tem govoriti. Osebje pa naj se pokori za avstrijsko zaoostalost in izčrpa še več delovne in življenske sile iz sebe kot doslej! To je torej sad umnih glav ob zeleni mizi!

Strojno proizvodjanje.

Tehnični razvoj je mera napredku proizvodnje. Vporaba stroja kot proizvodjalno sredstvo predstavlja moč industrije in napredek ljudstev. Stroj je faktor industrijskega bogastva in kulturnega razvoja.

Stroj nadomestuje zmoglost in trud delavca. Z iznajdbo in vporabo stroja se je proizvodnja pomnožila in izpolnila. Splošno bogastvo je narastlo; kapitalizem se je od tedaj uveljavil. Ali napačno bi bilo misliti, da se je z vporabo stroja in pomnožitvijo industrije zmanjšalo delo človeških rok. Stroj je le spremenil način dela. Delo je vključno pomnožitvi proizvodnje narastlo. To se sicer zdi na prvi pogled protislovno. Ali poznavalec štruktura kapitalizma je to dejstvo jasno in razumljivo.

Kapitalistična družba ni nekaka skupina ljudi, ki se poslužujejo stroja, da pomnožijo potrebno proizvodnjo in nadomestijo delo človeških rok. Kapitalistični sistem se deli v dva razreda: v razred kapitalistov in v razred delavcev. Delavci neodločajo pri vporabi stroja. Stroj je last kapitalizma. Delavec prodaja kapitalistu svojo delovno moč, ki jo ta izrablja do vseh sil. Kolikost proizvaja ne določa trajnost dela, kakor bi bilo to mogoče v družbi brez izkoriščevalcev. Delavec mora proiz-

vajati predvsem vsaj toliko, da vrednost proizvaja odgovarja njegovemu zaslužku. Kar proizvaja vrednosti čez odmerjene mezde, gre v prid kapitalizma in je ta večja proizvodnja, ki vstvarja takozvano nadvrednost. Stroji pomnožujejo proizvodnjo in so zato v sedanji socialni uredbi kapitalizmu v večjo korist nego delavcu. V tem je negativna stram učinka stroja, ki bo resnično koristil splošnemu blagostanju samo v socialistično urejeni človeški družbi, kjer bodo služili stroji, mesto pomnožitvi nadvrednosti, znižanju delovnega urnika.

Vporaba stroja ni le pomnožila bogastvo in pospešila spojitve razredov; učinkovala je zlasti na spremembo načina in oblike dela.

Stroj nadomestuje ročno delo; delavec je le pripomoček stroju. Tehnika sama se dan za dnem izpopolnjuje. Z vporabo elektrike so se stroji izpopolnili in poenostavili. Stroj absorbira vse posle in spreminja vse dosedanje oblike dela. Pred razvojem tehnike izginjajo razni poklici in stare industrijske tvorbe. Od delavca se ne zahteva le manualne zmoglosti temveč tudi duševne pomoči. Nov način dela ni zboljšal zato delovne razmere delavstva. Delo pri stroju odvzema delavcu fizično in duševno moč; sile delavca se izrablja intenzivnejše in popolnejše. Odtod velika onemoglost še mladih delavcev. In odtod vstrajni boj delavske stranke v svrhu dosege popolnejših socialno političnih odredb, ki naj zagotovijo existenco delavcem onemoglim vsled prevelikega kapitalističnega izkoriščanja.

Stroj je vstvaril moč in bogastvo kapitalizma. Stroj je pa od druge strani pahnil delavski razred v najnevarnejši socialni položaj. Moderni način proizvodnje omogoča industrijske krize, katerim je prva posledica trajna brezposelnost ogromnega števila delavcev, ki so mnogokrat za mesece in mesece izpostavljeni revščini, stradanju in vsakovrstnemu pomanjkanju. Delavcem je stroj v sedanjem družabnem sistemu škodljiv in nevaren. Zato je tudi glavna zahteva socialističnega programa, da naj postane stroj in sploh vsa proizvodjalna sredstva last skupnosti. Proizvodjalna sredstva morajo preiti v roke delavstva. Tedaj bode stroj sredstvo blagostanja, faktor pravega gospodarskega in kulturnega napredka.

Delavskim organizacijam je naloga izvesti spremembo gospodarskih stikov. Ta sprememba se pa ne more vršiti mahoma ali po določenem načinu. Poleg končnega cilja — osvojitve od strani delavstva vseh proizvodjalnih sredstev — imajo organizacije izvesti tudi vsakdanji boj, ki mora doprinesti delavstvu takojšnje koristi. Najuspešnejša odpomoč brezposelnosti delavcev je zahteva po znižanju delovnega urnika. Čim manj ur gara delavec v prid gospodujočega kapitalizma, tem večje število delavcev potrebujejo kapitalistična podjetja. Z znižanjem delovnega urnika se delavec tudi zavaruje proti predčasni onemoglosti. Uspešni boj delavskih organizacij, za doseg boljših delovnih in mezdnih pogojev proletariata je vprašanje zdravja in življenja delavcev. Zavedni delavec, ki razume in ceni ta boj, se ne odtuje delavski organizaciji. Kapitalizem se vsled neprestanega tehničnega napredka čimbolj utr-

juje; položaj delavstva postaja tako tem nevarnejši. Odpomoč posledicami industrijskega sistema in odpor kapitalističnemu nasuilstvu in izkoriščanju, je le v razredni delavski bojni organizaciji, ki stremi po strmoglavljenju kapitalističnega gospodarstva in po ureditvi socialnega gospodarstva, na način, da postanejo sredstva proizvajajo in bogastva resnični viri ljudske moči in splošnega blagostanja.

Delo in delavstvo.

Delo vstvarja bogastvo in blagostanje ljudstev. Proizvaja in iznajdbe so sad materialnega ali duševnega dela vstvarjajočih. Vsled tehničnega napredka raste neprestano splošno bogastvo. Še nikoli ni bila proizvajajo tako silna in še nikdar ni bilo na zemlji toliko bogastva, kot ravno v sedanji dobi kapitaliziranja in industrije. Misliti bi bilo seveda tudi, da ni ljudstvo še nikdar uživalo tako blagostanje in razkošje kot v kapitalistični dobi. Gospodarski napredek bi moral koristiti vsem. Ogromno bogastvo bi moralo zadostiti potrebam delavskih slojev. Po vsem logičnem mišljenju bi moralo biti delo vred resničnega duševnega in gospodarskega blagostanja. Dejansko je pa ta resnica vse drugačna. Delo donaša delavskemu ljudstvu, mesto blagostanja, revščino in pomanjkanje.

In kako to? . . . . V tem je vsa važnost socialnega vprašanja. Delavec ne poseduje delo. Le tako si moremo raztolmačiti dejstvo, da ne uživajo delavci sadove svojega dela. Delavec poseduje le delovno moč. Ono delovno moč, ki daje proizvajajo obliko in vrednost, ki vstvarja, pospešuje in pomnožuje socialno bogastvo in splošni svetovni napredek.

Delo ne donaša proletarcu življenje, srečo in blagostanje, zanj je delo vzrok bedi, stradanju in razredne krivičnosti. Ta vzrok hočemo tukaj na kratkem pojasniti in očitati.

* * *

Socialno bogastvo vstvarja delovna moč. Socialna uredba, ki deli človeško družbo po razredih — v razrede gospodujočih in v razred razlaščenih — prisili delavca, da mora prodati svojo vstvarjajočo delovno moč onim, ki monopolizirajo bogastvo in proizvajajo. Delodajalec je posestnik dela, in on kupuje delovno moč proizvajalcev. Delavec je plačan suženj posedujočih, ki pa ne plačujejo njegovo fizično delovno moč po vrednosti proizvajajo.

PODLISTEK.

Predpisi za prometno službo.

(Dalje.)

e) Prehodna slišna znamenja na progi potom električnih zvonil, nadalje telefonov in budilnikov na progah, ki so opremljene z vlakojavnimi ali bločnicami.

Na lokalnih železnicah niso obvezne brzojavne, telefonske in zvonilne naprave.

f) Znamenja na vlakih.

Člen 92.

Naznanilo navadnih vlakov.

1. Navadne vlake se kot take enkrat za vselej naznani osobju in torej razven v členu 91 pod e) predpisanega navestila, ne rabijo nobenega drugega naznanila.

Člen 93.

Naznanilo izvenrednih vlakov postajam (izogibalščem).

A. Vlaki, ki vozijo le ob določenih dneh, vlaki za potrebo in deljeni vlaki.

1. Te vlake je od slučaja do slučaja naznaniti brzojavno (telefonično) in potom pismenih obvestil Če ima vlak ostati na kaki medpostaji, je o tem obvestiti bližnjo dispoziციjsko postajo brzojavno (telefonično) in s pismenim obvestilom.

Na lokalnih železnicah se izredne vlake navešča za gotov čas, ali pa od slučaja do slučaja.

2. Brzojavno (telefonično) obvestilo je izvršiti potom okrožnice ob urah, ki so določenih v to svrhu za vsako dispoziციjsko progo, v nujnih slučajih pa tudi izven tega časa na ta način, da se more vse osobje proge pravočasno obvestiti o prometu vlaka.

Le del te vrednosti se izplačuje delavcu, Večji del vrednosti pa ostane delodajalecu, ki kopic tako bogastvo, kapitale. Kapital predstavlja le nakopičenje delovne moči.

Toda kako je vendarle mogoče, da je maloštevilni razred gospodujočih kapitalistov zaslužnil delavski razred, tako da ga je prisilil se udati izkoriščanju? To je bilo mogoče vsled tega, ker si je kapitalistični razred osvojil proizvajalna sredstva (stroje, tovarne, zemljo itd. itd.) Ta proizvajalna sredstva predstavljajo edino eksistenco sredstvo. Zato je delavec prisiljen, ako noče trpeti glad in pomanjkanje, prodati kapitalu edino vrednost, ki mu še ostaja, namreč „delovno moč“. Zato je kapitalistu omogočeno izkoriščanje delavstva in nakopičenje kapitala; zato je delo za one, ki ga vstvarjajo, vzrok revščini . . . .

Toda krivično razdelitev bogastva omogočajo še drugi vzroki: Stroj je najhujši konkurent delavstva. Stroj nadomestuje in s tem izstrada delavce. Konkurenca stroja na eni strani in na drugi konkurenca med kapitalisti omogoča neprestano slabšanje življenjskih in delovnih razmer delavstva.

Naravna posledica kapitalističnemu izkoriščanju in tlačanstvu je razredni boj in razredna združitev delavskega ljudstva. Delavci ne posedujejo le delovno moč. Posedujejo tudi nekaj pravic. Predvsem pravico, ki jim gre po vseh naravnih in človeških zakonih to je pravico do življenja. Sedanji kapitalistični režim ne prizna delavcu te pravice. Toda delavstvo je prišlo do zavesti svojih pravic in se zato vneto in složno bori na političnem in gospodarskem polju za uveljavljanje svojih razrednih teženj. Boj delavstva, ki je boj za uveljavljanje pravic in interes razlaščenih napram interesom posedujočih mora biti zato neposredni boj razreda proti razreda. Mezdna gibanja in stavke dokazujejo, da se razredni spor čimdalje poostruje, izražajo dejansko, da je delavski razred proti sedanji kapitalistični uredbi človeške družbe.

Delavci so sužnji kapitalistov in delodajalcev. Na ramah delavcev sloni krivični sistem izkoriščanja in pobijanja. Pičlo število izvoljenih lenuhov monopolizira življenje delavcev in bogastvo, ki ga oni vstvarjajo. Za gospodujoče blagostanje, srečo in razkošje; za delavce glad in trpljenje. Ali ura osvobođenja je prišla tudi za sužnje, ki so našli pot do emancipacije. Zavest moči in solidarna volja preveva delavce, ki hočejo biti svobodni . . . .

Če se kakšna medpostaja (izogibalšče) pri oddaji okrožnice ni javila, se jo mora potem posebej poklicati in ji okrožnico pravočasno naznaniti.

3. Pismeno obvestilo za postaje (izogibalšča) lastne dispoziციjske proge je poslati že poprej z vlakom, ki ima postanek na vseh postajah in izogibalščih, ki jih je obvestiti.

Pri deljenih vlakih, ki jih ne bilo možno pismeno navestiti s kakšnim prej vozečim vlakom, se izvrši navestilo s prvim delom.

4. Če se uvede vlak, ki vozi čez več dispoziციjskih prog, na primer osobni vlak, se more pismeno obvestilo poslati s prej vozečim vlakom čez več dispoziციjskih prog do končne postaje naveščenega vlaka.

Vkljub temu pa je vsaka dispoziციjska postaja odgovorna za izvedbo obvestila na lastni dispoziციjski progi.

5. Pismeno vlakovno obvestilo naj izhaja navadno iz tiste postaje dispoziციjske, ki uvede vlak.

Če pa v isti smeri ne vozi noben zato pripraven vlak, se sporazumno s prizadetimi vlakovnimi odpravniki pošlje obvestilo z vlakom, ki pride iz nasprotnne smeri.

Če je potrebno, se more obvestilo poslati deloma z vlakom, ki vozi v isti smeri, deloma pa z vlakom, ki pride iz nasprotnne smeri.

6. Vlakovni odpravniki morajo vsak čas vlakovdaje vprašati po morebitnih vlakovnih naznanilih in jih na primernem mestu lastnoročno podpisati. Vlakovdaje pa so dolžni, da vlakovne odpravnike posebej opozarjajo na taka obvestila.

Če na prejšnji postaji (izogibalšču) obvestilo ni bilo podpisano, jo mora vlakovni odpravnik brzojavno ali telefonično in pravočasno opozoriti na promet vlaka.

Izobrazba.

V čem se razlikuje organizirani delavec od indiferentnega? Odgovor je jako enostaven: Organizirani delavec je spoznal, da se človeška družba deli v dva razreda: v razred posedujočih in neposedujočih; tak delavec se zaveda interesnih razrednih sporov, ve da se ti spori dan za dnevno poostrujejo, da zavzema razredni boj čim izrazitejšo obliko. Zbudila in utrdila se je njegova zavest; nič ne pričakuje več pomoči od gospodujočih, prepričan je, da je njegova osvoboditev mogoča samo potem združenega boja izkoriščanih in zapostavljenih proti gospodujočemu izkoriščevalnemu razredu. Ve tudi, da je taj boj težaven, da zahteva mnogega vstrajnega vsakdanjega napora in žrtvovanja. Tak delavec je poučen, zaveden, je osebnost, ki razvija in uveljavlja svojo moč. In je ravno v razvijanju te svoje osebnosti, ki se razlikuje od nezavednega delavca, ki živi brez smotra in cilja navadno življenje trudne delovne živine.

Ali v tem označenju zavednega organiziranega delavca ni še popolnoma predstavljen njegov značaj in ne v celoti predstavljena naloga, ki jo mora izvršiti kot član bojne proletarske organizacije. Večina članov je prišla v organizacijo po inkstintivnem čutenju dolžnosti. Pridružili so se organizaciji, ko se niso bili popolnoma prosti raznih predsodkov in ko se niso jasno razumeli cilje in dotrino stranke. Le po golem naključju pride mnogokrat delavec v organizacijo. Instiktivno čuti, da je sedanja uredba človeške družbe krivična, da ni prav, ako mora delavec garati po deset ali celo dvanajst ur na dan za nesramno plačo, ki mu ne zadostja niti toliko da bi zadovoljil najnujnejšim življenjskim potrebam. Pride na shod, in sliši, da se tam poudarja to, kar on čuti. Naravno, da se strinja z onimi, ki čutijo in mislijo kako on in da se pridruži organizaciji, ki hoče odpraviti izkoriščanje in zboljšati položaj delavstva.

Se pa sme trditi, da je tak organiziran delavec tudi obenem takoj pravi in resnično zavedni član in bojevnik organizacije? Ne! Nov član je začetkoma le član organizacije. Na njega mora organizacija uplivati predvsem izobraževalno. Organizacija potrebuje zaupnikov, agitatorjev, organizatorjev, osebe ki znajo voditi in upravljati svojo bojno organizacijo in ki se zavedajo velike naloge in odgovornosti svojega dela. Takih voditeljev in agitatorjev organizaciji je treba šele vstvariti, vzgojiti. Ni težavno postati dobri bojevniki organizacije; le vstrajne volje, neomej-

7. Pismeno, kakor tudi brzojavno ali telefonično obvestilo mora vsebovati številko, datum in progo naznanjenega vlaka ter navedbo istih vlakov, potom katerih je navestiti naznanjen vlak.

8. V neizogibnih slučajih lahko izostane pismeno obvestilo. Brzojavno (telefonično) naznanilo pa se mora tem skrbnejše izvršiti.

B. Posebni vlaki.

9. Pri naznanjanju posebnih vlakov je poleđoločb, navedenih pod A vpoštovati še sledeče: Pismenemu obvestilu je dodati popoln vožni red posebnega vlaka.

Če postaje (izogibalšča) niso že dobila vožnega reda posebnega vlaka, je vsak vlakovni odpravnik dolžan, da si v obvestilu dodanega vožnega reda zabeleži sledeče:

- vrsto in ime posebnega vlaka;
- čas, ob katerem pride in odhaja posebni vlak na lastni postaji (izogibalšču), na treh predložih postajah (izogibalščih) in na bližnji sledeči, za križanje in prehitevanje pripravnih postaji (izogibalšču);
- najkrajši vožni čas med temi postajami (izogibalščih);
- odhod iz predloče dispoziციjske postaje, odnosno iz morda bližje ležeče izhodne postaje;
- številke vlakov, ki se z njim križajo in prehitevajo, ter vse križanja in prehitevanja se tičeče opazke.

V takih slučajih je pismeno obvestilo poslati po možnosti s kakšnim prej vozečim vlakom z zadostnimi postanki.

10. Če se je pravočasno izvršilo pismeno naznanilo posebnega vlaka, se lahko brzojavno (telefonično) naznanilo omeji na kratko označenje in na napoved proge, po kateri ima voziti posebni

nega prepričanja in odkrite požrtvovalnosti je treba. Pravi član organizacije bo svojo stvar vedno in povsod branil, ne bo zamudil ne ene prilike za agitirati v prid stranke, — za pojasniti, uveljaviti strankina načela. — Tak pravi in popolni bojevniki mora postati vsak novi član organizacije.

S plačevanjem prispevkov se je izvršilo le del dolžnosti, ki jih nalaga organizacija. To je treba poudarjati.

Organizacija potrebuje dobrih in zavednih sodrugov, ki se ne strasio porazov in ki se ne navdušujejo le ob zmagi. Ni lahko izvojevati zmago nad kapitalizmom. Zato potrebuje proletarska vojska vnetih in neustrašljivih bojevnikov, previdnih in zrelih zaupnikov. Vstvariti take značaje je naloga prave razredne organizacije, ki stremi po odpravi izkoriščanja, po zbitvi premoči koaliranega kapitalizma . . .

Tomschikov predlog.

Neporavnani dolg vlade in mesečanskih strank napram železničarjem je prišel te dni zopet na dnevni red proračunskega odseka. Poslanec Tomschik je stavil v proračunskem odseku znani 17-milijonski predlog in mesečanske stranke se bodo morale končno odločiti, če naj glasujejo za Tomschikov predlog ali pa definitivno odklonijo zahtevano svoto v prid železniškega osebja. V mesečanskem časopisu se že čita, da skuša vlada uplivati na državnozborsko večino, da naj predlog zopet odkloni in to iz razloga „ker bi se nova obremenitev proračunskega provizorija z ozirom na slabi finančni položaj države, ne mogla predložiti v sankeijo“. Kakor je videti, bodo se zdaj nasprotniške stranke dvakrat premislile predno bodo napravile vladi to novo uslugo. Krščansko socialni in nacionalni poslanci so topot pod uplivom združenega odpora železničarjev prisiljeni glasovati za njih zahteve. Potrebo, da se ugodi zahtevi železničarjev je poslanec Tomschik v daljšem govoru uspešno utemeljeval. Predlog, ki ga je stavil v proračunskem odseku, se glasi:

„§ 1 zakona o proračunskem odseku je dodati kot odstavek 2 sledečo določbo:

Vlada ima vporabiti za zvišanje prejemkov uslužbencev in delavcev c. kr. državnih železnic z vzvratno veljavo z dnem 1. januarja 1913 svoto 17.010.171 kron in za zvišanje prejemkov delavcev dvornih in državnih tiskarn, tobačne režije, v salinah, glavnih denarnih uradov, brzojavnih in telefoničnih zavodih, tržaških javnih skladišč, dr-

vlak; pri tem pa je obvestilu dodati: „Vožni red pri vlaku . . . . .“

Če se pa radi pomanjkanja časa ne more izvesti pismenega naznanila, mora brzojavna (telefonična) okrožnica obsepati popoln vožni red posebnega vlaka.

11. Vožni red posebnega vlaka je na enotirni progi dodati vsakemu vlaku, na dvotirni progi pa le tistim vlakom, ki jih dohiteva posebni vlak, ali pa ga oni dohitevajo. Dispozicijske postaje so zato odgovorne.

12. Če se mora posebni vlak tako nepričakovano uvesti, da se vožnega reda ne more več pravočasno razposlati, mora izhodna postaja čimprej možno dotičnim postajam (izogibališčem) po dati brzojavno (telefonično) okrožnico sledeče vsebine:

„Dne . . . . . vozi posebni vlak vrstna št. . . . . od postaje A. do postaje B. Odhod iz A. ob . . . . . uri . . . . . min. . . . . poldne. Vožni čas in postanki kakor pri vlaku št. . . . .“ ali „Vožni čas kakor pri vlaku št. . . . ., postanki v X . . . . . min. itd.“

Obveščene postaje (izogibališča) morajo na na podlagi teh naznanil preračunati, kedar pride posebni vlak skozi lastno postajo in skozi sosednje postaje (izogibališča) in po tem izvesti obvestilo postajnega osebja, zasedenih postajališč ter čuvajnih, bločnih in vlakojavnih mest, kakor tudi obvestiti stroje- in vlakovodje tistih vlakov, ki imajo s posebnim vlakom križanje ali prehitavanje.

13. Če mora kak posebni brzi ali osobni vlak voziti, ne da bi se moglo pred njim odposlati brzojavno ali telefonično obvestilo, je v svrhu izvenrednega naznanila poslati pred njim lokomotivo, ki jo mora spremljati prometnih predpisov popolnoma več uradnik. Le-ta o vožnji posebnega vlaka obvestiti vse postajno osebje, zasedena postajališča, potem čuvajska, bločna in

žavnih plavžih, gozdnih, demonskih in cestnih slug, izvedeti sklep državne zbornice z dne 20. decembra 1911 glede zahtevanega zneska z vzvratno veljavo z dnem 1. januarja 1913.“

Vredno je, da na kratko omenimo nekatera izvajanja sodr. Tomschika povodom predlaganja tega predloga. Železniško ministrstvo — pravi sodr. Tomschik — je iz zadnje regulacije mezd le kovalo dobiček. Kar se je delavcem priznalo tekom regulacije se jim je odvzelo potom novega mezdnege reda. Na enak način se je skušalo „urediti“ tudi razmere definitivnega osebja. Govornik omenja nato kramarsko stališče železniškega ministrstva glede gospodarstva z osebjem. Osebjem se hoče izsesati do krvi, se ga noče pa za veliki trud in nespodobno izkoriščanje primerno plačati. Varčevalni sistem na državnih železnicah ni niti železniški upravi sami koristen. Če se že hoče varčevati naj se varčuje na dijatih raznih nepotrebnih organov, za katere se je preteklo leto izdalo 7 milijonov kron. Skoraj na vsakega uslužbenca pride po en nadzorovalni organ, ali vključ temu se sliši v zadnjem času mnogo govoriti o raznih nečednih manipulacij na državnih železnicah, kakor n. pr. v Pardubicah, kjer se je manipuliralo celo na mezdni listi in v Klatovu, kjer se je s spretnimi manipulacijami osleparilo državno železniško upravo za okolo 70.000 kron! Tudi vzrok vstopa vlada v svetnik Veselyja v Lincu niso bile tuje razne manipulacije. Končno je govornik še omenil razmere v delavnicah v Tridentu in v Knittelfeldu. O nepopolnosti načina izvedbe zboljšanja na državnih železnicah nam priča ukrep o podelitvi nočne doklade 50 vin. ogibnim čuvajem. Izključeni so vživanju te doklade vsi drugi čuvaji. Ogibne čuvaje se ni zadovoljilo, ker dobijo ti za 50 vin. nižjo nočno doklado; ostalim čuvajem se pa sploh ni podelilo nikake nočne službene doklade. Nadalje je podal govornik zgovorno sliko gospodarskih razmer železničarjev. Govor sodr. Tomschika priobčimo prihodnjič. —

Dnevnik poročajo, da je bil predlog sodruga Tomschika z 27 glasov proti 19 zopet odklonjen. Poročilo o tem glasovanju prinesemo prihodnjič.

Železničarske zahteve.

Vsi se še živo spominjamo dogodkov zadnjih dveh let. Ker je draginja skokoma narastla, so železničarji sklenili od uprave zahtevati zboljšanje svojih delovnih in mezdnih razmer. Vsled moč-

vlakojavna mesta ter delavske skupine na progi.

Če je potem na kaki postaji (izogibališču) zopet možno posebni vlak brzojavno ali telefonično naznaniti, ali pa s kakim odposlati pismeno obvestilo, je ustavitvi nadaljno vožnjo lokomotive.

Na lokalnih železnicah navadno ni potrebna odposiljatev take lokomotive.

14. Postopanje za slučaj, da se celo lokomotive ne bi moglo odposlati, je predpisano v členu 118.

C. Službeni vlaki.

15. Službene vlake je kolikor možno naznaniti s sredstvi, navedenimi v členu 91 pod b in e; potozadevnem brzojavnem ali telefoničnem naznanilu je naznaniti vsaj prometni čas in progo ter namen službenega vlaka.

16. Vsa pismena vlakovna naznanila morajo dispozicijske, odnosno končne postaje vlakov z oddanimi urniki vred poslati za to določenemu službenemu mestu (glej tudi člen 101.)

Člen 94.

Naznanilo izvenrednih vlakov zasedenim postajališčem, čuvajskim, vlakojavnim in bločnim mestom ter postajnemu osebju.

1. Kjer ni telefoničnih govornih naprav, se mora izvenredne vlake od slučaja do slučaja naznaniti zasedenim postajališčem, ogibnim, prestavljaliskim, vlakojavnim, bločnim in prožnim čuvajem potom obvestilnih knjig. V to svrhu dobi vsaka postaja (izogibališče) za vsako mejno progo po eno obvestilno knjigo.

Ostalo postajno osebje je v splošnem obvestiti ustmeno, ali pa potom table.

V kolikor zahtevajo krajevne razmere posameznih postaj (izogibališč), je tudi za obvestilo tega postajnega osebja vporabljeni posebno obvestilno knjigo.

nega pritiska železničarjev, ki so vedno glasneje tirjali svoje pravice, je zbornica sklenila meseca decembra 1911 zahtevati od vlade 38 milijonov kron za železničarje.

Vladi pa se ni prav nič mudilo z izvršitvijo tega sklepa zbornice. Namesto 38 milijonov je dala le 21 milijonov kron. Od tedaj naprej pa se ni več zmenila za to, da je treba popolnoma izpolniti to, kar je zbornica soglasno zahtevala. V njenem pasivnem odporu napram železničarjem, so jo seveda izdatno podpirali razni „prijatelji“ železničarjev, ki so še vsakokrat v proračunskih razpravah, bodisi v odseku, bodisi v plenumu, pokopali železničarske zahteve. Tako je bila vlada vsakokrat rešena, da ji ni bilo treba šteti ostalih 17 milijonov kron za železničarje. Vlada se je vedno izgovarjala in se izgovarja še sedaj, da za železničarje ni denarja. Socialno demokratični poslanci so ji sicer pokazali že razne vire, odkod bi vlada lahko zajela še več nego za sedaj potrebuje za železničarje. Ali o vseh teh virih noče vlada na povelje agrarcev in žganjekuharjev nič slišati. Kneževski, grofovski in drugi plemeniti žganjekuharji se nočejo odreči darilom, ki jih dobivajo od države v znesku nad 14 milijonov kron zato, da izpreminjajo nujno potrebna živila v strup. Iz ljudske bede kuje plemenita žganjarska gospoda zase ogromni kapital. Na vse strani je vladna gospoda radodarna, zlasti pa za drag militarizem, ki požira toliko ljudi in denarja in rodi take nezdrave bule kakršna se je razkrila v zadnjih dneh. Samo za revne sloje, ki ustvarjajo vse dobrine, ima vlada devetkrat zašite žepa. Vlada nima denarja ne za šole ne za starostno zavarovanje in druge ljudstvu koristne naprave. Ima pa polne blagajne za razne pustolovščine, ob katerih se razni zajedaveci prav dobro počutijo. Ljudstvo pa strada, da mu kosti pokajo. Draginja narašča kar skokoma vsled zadnjih pojavov na Balkanu, in se ji ni videti konca.

Ob takih razmerah seveda tudi železničarji ne morejo molčati. Vedno glasneje tirjajo svoje pravice. Ne izogone se boju, tudi če jih gospodje mesečanski poslanci trikrat izdajo, predno izpolnijo eno svojo obljubo. Na impozantnih zborovanjih so železničarji protestirali proti izdajstvu, ki ga je zakrivila mesečanska gospoda. In protest ni potihnil in tudi ne bo, dokler se ne izpolni železničarjem njih zahtev.

Sedaj pa gospoda že obhaja groza. Grof Stürgk se boji, da bi zbornica topot le utegnila sprejeti Tomschikov 16-milijonski predlog. Zato zopet pričinja strašiti z navadnim svojim strašilom — § 14.

2. Pismeno obvestilo prožnih, vlakojavnih in bločnih čuvajev se ima navadno izvršiti ob urah, ki so določene sporazumno s progovzdrževalnimi gorani.

3. Vlakovni odpravnik mora v obvestilo (potnico) in v stalni del vpisati vlake ali voznje, ki se jih naznanja, datum in pri vlakih, ki zanje ni vožnega reda v vožnoredni knjigi, tudi odhod in prihod na obeh postajah (izogibališčih) dotične proge. Obvestilo je po tem oddati ogibnemu, prestavljaliskemu ali prožnemu čuvaju, ki mora na stalnem delu potrditi preje z navedbo časa.

4. Kadar dobi čuvaj tako obvestilo, mora najprej njega številko in vsebino vpisati v svojo službeno knjigo; potem mora na obvestilo zapisati čas prejema, podpisati in odpraviti k sosednjemu čuvaju, od katerega si da v svoji službeni knjigi potrditi prejem in čas predaje.

Vsak čuvaj je dolžan ves na njegovi progi se nahajajoče delavske skupine, kakor tudi tiste, ki jih dobi med potjo na sosednji progi, potem vodje voženj s prožnimi vozički in drezinami obvestiti o vsebini vsakega obvestila in zahtevati potrdilo v svoji službeni knjigi.

Od prestavljaliskih, bločnih in vlakojavnih čuvajev se navadno naj ne zahteva prenašanje obvestil.

5. Obvestila morajo postaje (izogibališča) poslati na obe strani in jih morajo čuvaji tako daleč odpraviti, da se sestane dvojce enako se glasečih obvestil.

Čuvaj, pri katerem pridejo obvestila skupaj mora le-te oddati prožnemu mojstru, ki jih z morebitnimi opazkami opremljene odda tistem postajam (izogibališčem), iz katerih so izšla.

Porabljene obvestilne knjige z vrnjenimi in v nje prilepljenimi obvestili vred je shraniti skozi eno leto.

— Pa tudi večinsko gospodo obhaja strah. Boji se odkrito zopet izdati železničarje. Zato pa jih skuša izdati po stranski poti. Dogovorila se je z vlado, da le-ta postopno da železničarjem, kar bi jim bila morala dati že takoj po sklepu zbornice l. 1911. In še od tega ostanka, ki ga je razdelila na tri leta, je vlada že vnaprej odščitila 2 milijona kron. Te izdatke pa hoče vlada pokriti iz večjih dohodkov državnih železnic. In če dohodki državnih železnic v teh letih ne bodo naraščali, bo vlada zopet imela imeniten izgovor za zavlačevanje.

V razpravi proračunskega odseka je železniški minister izjavil, da je za postopno zboljšanje železničarskih prejemkov treba 15 milijonov kron. S tem smatra vlada regulacijo za zaključeno.

V isti razpravi je sođr. **Tomschik** konstatiral, da je povod kompromisa večinskih strank z vlado glede na zboljšanje za železničarje v poglavitnem vztrajnost, s katero so socialno demokratični poslanci v zbornivi zastopali interese železničarjev. Vsled razkritja resničnih gospodarskih razmer železničarjev so socialni demokrati prisilili večino, da zavzame stališče napram železničarskim zahtevam. Večinske stranke pa se s svojo postopno politiko nikakor ne morejo ponašati. Če bi ne bilo socialno demokratičnega biča, bi gospodje ne bili prišli niti do tega nezadostnega kompromisa.

Kar se tiče ponovnih zagotovil vlade glede na nadaljna zboljšanja za železničarje, je zenačnje ostrin za poduradnike najbrž zopet nezadostno. Zvišanje končnih plač za nekatere kategorije slug ne pomeni mnogo, če se ne izvede najnujnejše zahteve slug po uvedbi dveletnih napredovalnih rokov. Železniški minister pa še vedno ni naznanil, da se odpravi še izvedena in še nameravana **poslabšanja za delavce in uslužbence**. Postopna zboljšanja so brezpomembna, če se ne odpravi poslabšanj. Torej mora še nadalje vztrajati pri svojem predlogu glede na 17 milijonov za železničarje in državne nastavljenice.

Vrhutega stavi še sledeči resolucijski predlog:

Železniško ministrstvo se pozivlja, da v svojem poročilu nemudoma naznani zbornici izvršene odredbe glede na zboljšanje delavskih plač, in sicer o mezdni zboljšanjih, mezdni napredovanjih (mezdni redih) in delovnih redih. In to ločeno po ravnatelj-skih okrajih z višino porabljenih zneskov. O parlamentarni akciji bomo še prihodnjic natančneje poročali.

Oglejmo si še nekoliko poslabšanja pri državni železnici.

Na lokalnih železnicah, kjer ni stalnega železniškega nadziranja, se ima izvršiti naznanilo izvenrednega vlaka zato določenemu železniškemu nadziralnemu organu, ki je dolžan, da primerno obvesti čuvaje in na progi se nahajajoče delavsko osobje.

6. Za telefonično obveščanje čuvajskih, vlakojavnih in bločnih mest obstoje posebni predpisi.

7. Obveščanje potom znamenj na vlakih se izvrši po določbah znamenjskih (signalnih) predpisov.

Člen 95.

Obvestilo, da naznanjen vlak ne vozi.

1. Izostanek vlakov, ki so naznanjeni enkrat za vselej, ali pa od slučaja do slučaja, se mora naznaniti postajam (izogibališčem) in zasedenim postajališčem ter čuvajskim, bločnim in vlakojavnim mestom, ki imajo pričakovati vlak. Postaje (izogibališča) je obvestiti pismeno, brzojavno ali telefonično, zasedena postajališča, čuvajska, bločna in vlakojavna mesta pa, v kolikor se jih telefonično ne more obvestiti, potom pismenih obvestil.

Na lokalnih železnicah, kjer ni stalnega železniškega nadziranja, mora zato določeni železniški nadziralni organ čuvaje in na progi se nahajajoče delavsko osobje obvestiti o izostanku napovedanega vlaka.

2. Če bi se prožnega osobja potom pismenih obvestil ne moglo pravočasno obvestiti, se ga mora o izostanku vlaka obvestiti po določbah signalnih predpisov potom dotičnega zvonilnega znamenja.

Na lokalne železnice se nanaša ta določba le toliko, v kolikor je dotična železnica opremljena z zvonili.

(Dalje prihodnjic.)

V zadnjem času je uprava državnih železnic občutno poslabšala delovne pogoje za delavce. Napredovalne roke se je podaljšalo za delavniške delavce povsod, za ostale delavce pa v nekaterih ravnateljskih okrajih. Podaljšalo se je delovni čas prožnih delavcev. Skrajšalo se je počitek voznemu osobju. Delavci, ki so prej dobivali stalne doklade, jih dobijo odslej le tedaj, če odpravljajo gotova dela. Znižalo se je plačevanje čezurnega dela. Zavirače se je degradiralo v „delavce v vožni službi“. Prikrajšalo se je prejemke premikalnih strojevodij potom nagrajnega gospodarstva. Vsled skrcenja skupin premikalnega osobja, vsled zmanjšanja števila normiranih mest v mnogih ravnateljskih okrajih in vsled izključitve poduradnikov iz vožne službe na lokalnih železnicah se je širokim plastem omejilo zmožnost pomikanja na boljša službena mesta. To so le nekateri primeri za poslabšanje službenih razmer železničarjev. O vsem tem železniški minister ni podal pojasnila. Ali v to se zbornica ne bo smela spuščati, da se da uradnikom nekaj, slugam par grizljejev in da se za vse to odškoduje na račun delavcev potom poslabšanja njih prejemkov. Prvo in najnujnejše je, da se odpravi poslabšanja delovnih pogojev, ki jih je državno železniška uprava že odredila.

Z obljubami je vlada zelo radodarna. Izkušnje pa nas opominjajo k opreznosti. Marsikaj se je že davno obetalo, toda izvedeno še vedno ni. Če hočemo, da obljube ne ostanejo le na papirju, in da železničarji ne izidejo praznih rok, se zbornica ne bo smela zadovoljiti le s splošnimi obljubami in okroglimi številkami. Od ministra se mora zahtevati natančne podatke o tem, kar bo vlada izvršila, katerim uradnikom, slugam in delavcem misli zvišati prejemke. Železničarji hočejo vedeti kaj obeta vlada, da bodo mogli nadzorovati, kako vlada izpolnjuje svoje obljube.

Majhen uspeh je dosežen, toda boj se nadaljuje. Še je treba odbiti poslabšanja delovnih pogojev za delavce in prodreti z najvažnejšo zahtevo slug. Zgodovina Tomschikovega predloga kaže, da naš boj ni brezuspešen. Treba pa je izvesti boj do konca, da pridejo železničarji do svojih pravic! Naprej do zmage!

Nočna doklada čuvajev.

Pred nekaj dnevi je v uradnem listu železniškega ministrstva izšel sledeči odlok:

Sporazumno s finančnim ministrstvom se določbe tukajšnjega odloka z dne 10. novembra 1908, št. 60.478 (Uradni list 10 8, LV. št. 106), oziroma § 32 pristojbinskega pravilnika, glede na prejemanja nočnih dokladov z ozirom na posebni način službenih opravkov „ogibnih prestavljalcev“ (točka 2, odstavek a) odloka z dne 6. maja 1913, št. 11.937, Uradni list 1913, XXIV. št. 69), razširja v toliko, da tudi ti uslužbenci dobe nočno doklado.

Odmera nočne doklade ki pritiče tem uslužbencem po gornjem odloku, znaša 50 vinarjev.

Forster.

Leta 1908 se je vsem uslužbencem, ki opravljajo nočno službo, izvzemši čuvajsko in vožno osobje, podelilo po 1 krono nočne doklade za vsako v resnici izvršeno nočno službo. To pa z utemeljitvijo, da zahteva opravljanje nočne službe večje izdatke, ki niso kriti z normalnimi prejemki, dohoderin in dijet za večje izdatke v službi. Čuvaje se je leta 1908 glede na to ugodnost izključilo z utemeljitvijo, da so bili l. 1908 uvrščeni v II. kategorijo slug in tem potom dobili tako zvišanje svojih prejemkov, da bi tukajšnje ponovno zvišanje njih prejemkov potom nočne doklade ne bilo upravičeno. V poznejši dobi pa bi ne bilo nenaklonjenosti napram podelitvi nočne doklade čuvajem, ker se ne more zanikati pravice čuvajev do nočne doklade, enako drugemu osobju. Tako sta govorila minister v parlamentu in predsednik v centralnem odboru personalnih komisij. Seveda gospoda nista mogla drugače govoriti, če se nista hotela blamirati. Saj sta vendar morala biti vedno pripravljena, da se ju pobija z njiju lastnimi argumenti. Ali mislila sta: „Govoriti in ravnati, obetati in obljube držati je dvoje“. Vse postopanje pa čuvajem in celokupnemu osobju ponovno prav jasno kaže razliko med besedami in dejanju naših državnih upraviteljev.

Le-ti so sicer priznali, da imajo tudi čuvaji, če opravljajo nočno službo, ravnatake kot drugi uslužbenci in da imajo ravnatake večje izdatke kot drugi. Naenkrat pa, ko postaja stvar resna, ko je treba obljubo izvršiti, ker se „poznejši čas“ le ne more izpremeniti v „večnost“, pa najde ta gospoda, da imajo čuvaji drugačne želodce kot drugi uslužbenci. Gospodje so morda mnenja, da čuvaji v nočni službi niti od daleč nimajo tistih večjih izdatkov kot drugi uslužbenci. In ko so že enkrat pri delu, da se pokažejo v svetli luči milosti in skrbi za osobje, hočejo topot docela opraviti svoje delo. Določajo, da nimajo vsi čuvaji enako krutečih želodcev. Po njih mnenju kruli želodec čuvaja na postaji hujše nego želodec čuvaja na progi.

To najnovejšo teorijo ministrskega spoznanja se seveda ni moglo kar brez družega izvršiti. Najprej se je moralo — da ostanemo v ministerijalnem žargonu — uprizoriti akt posebne „očetovske oskrbe“ za čuvaje. Iz dosedanjih ogibnih čuvajev se je naredilo „ogibne prestavljalce“, iz prožnih čuvajev „prožne strežnike“. To je bilo potrebno, da dokaže razliko čuvajskih želodcev. Pojem „čuvaj“ se je moralo odstraniti, da se more izvršiti že davno namero. Nikdar ni noben čuvaj zahteval to izpremembo naslova, temveč drugo, ki čuvajem na podlagi njih v resnici pritiče. Tudi v tem se kaže hlimba naših državnih upraviteljev na način, ki ga ni več možno prekiniti. Zahtevano izpremembo naslova se ni izvedlo, dasiravno bi to ne bilo nič stalo. Zato pa jih vsak trenutek kdo drugi, zdaj kak minister, potem kak ministerjalni svetnik, potem zopet kak sekcijski načelnik smatra „upravičenim“ in izvedljivim. Ravnoistim činiteljem pa to sedaj ni več upravičeno in izvedljivo. Seveda samo zato ne, ker bi sicer gospodom manjkalo povod, da prožne čuvaje še nadalje izključijo in „utemeljijo“ izključitev glede na nočno doklado.

Tako se tudi v tej stvari pojavlja to, kar smo že ponovno konstatirali. Neodkritosrčnost in kramarski duh so najboljši znak akcij, ki z njimi gospodje „zgoraj“ kažejo svojo skrb za osobje. Čuvaji in vse osobje pa so dobili nov dokaz, da sta pravica in blagohotnost za vlado stvari, ki jih pozna le tedaj, kadar mora pomiriti svoje osobje. Kadar pa je treba besede izpremeniti v dejanja, pa poznajo gospodje to blagohotnost le za grofovske žganjekuharje in dobavitelje za potrebščine militarizma.

Edini uspeh tega zasmehovanja čuvajev je, da bo najmanj 50 odstotkov čuvajev, ki so še izyeh organizacije spoznalo, da se s prošnjami in beračenjem nič ne opravi in da nič ne pomaga krčiti pest v žepu. Spoznali bodo, da si morejo izvojevati uspehe le v trdni in enotni skupnosti proti podjetniku, tudi če se le-ta imenuje država.

Zapisnik.

seje sekcije „slug“ centralnega odbora za splošne osebne zadeve uslužbencev c. kr. avstrijskih državnih železnic.

Sejam centralnega odbora sekcije „slug“, ki so se vršile od 17. do 19. marca t. l., je predsedoval ministrski svetnik dr. Boess; kot njegov namestnik je bil določen ministrski tajnik dr. Winter. Navzoči so sledeči člani: Ivan Andrae, premikač severne žel.; Josip Sounefeld, signalni sluga, državno železniško ravnateljstvo Dunaj; France Toušek I. vratar, državno železniška družba; France Eliška, skladiščni nadzornik, severno zap. železnice; Kajeta-Weiser, delovodja, državno železniško ravnateljstvo Linc; Ivan Müllberger, sprevodnik, državno železniško ravnateljstvo Inomost; Ivan Pfatschbacher, uradni sluga, državno železniško ravnateljstvo Beljak; Josip Flaschberger, uradni pomočnik, državno železniško ravnateljstvo Trst.; Peter Tyr. strohovnik, državno železniško ravnateljstvo Plzen; Karl Junek, sprevodnik, državno železniško ravnateljstvo Praga; Karl Brenner uradni pomočnik češko severno železniško ravnateljstvo; Ivan Faulhammer, prožni vravnalalec državno železniško ravnateljstvo Olomuc, Peter Plonka strokovnik, državno železniško ravnateljstvo Krakov; Ivan Blatkievicz, strojevodni pravnik, državno železniško ravnateljstvo Lvov; Stanislav Gajovski premikač državno železniško ravnateljstvo; Stanislav Wladimir So-

roniewicz, obratno vodstvo Černovice. — Imenovani so bili sledeči člani: Martin Belcik, strojevodni kurjač, ravnateljstvo severne železnice; Rudolf Merinski, čuvaj, državno železniško ravnateljstvo Dunaj; Florijan Schnepf zapisovalec nakladnih listov, državno železniško ravnateljstvo Linc; Emil Smejkal, postajni sluga, državno železniško ravnateljstvo Dunaj in Alojz Moser, postajni nadzornik, državno železniško ravnateljstvo Linc. Za zapisnikarja je bil določen ministrski koncipijent dr. Karl pl. Niebler.

Predsednik ortvarja sejo, pozdravlja mnogoštevilne člane centralnega odbora ter pojasnjuje razne točke pravilnika. Nadalje poda splošno poročilo o desedanem delovanju centralnega odbora, ter poudarja potrebo rednega zasedanja centralnega odbora.

Sommerfeld navaja nedostatke zlasti v volilni sestavi centralnega odbora ter predlaga spremembo provizoričnega pravilnika v smislu stavljenih predlogov. Pojasnjuje nadalje potrebe slug ter zahteva izvedbo stavljenih predlogov. Končno stavi vprašanje na predsednika, če namerava železniško ministrstvo podati zagotovilo, da se bodo posamezne predloge sprejete na sejah odbora tudi takoj izvedlo. Le ako se bude resnično uvaževalo zahteve slug bo mogoče uplivati pomirjevalno na razburjene tovariše.

Na dnevnem redu je 364 iniciativnih predlogov. Dnevni red se razdeli na dva oddelka. Vršni se razprava predvsem o predlogih splošnega značaja; nato se bode odbor pečal s predlogi posameznih kategorij.

I oddelek. Iniciativni predlogi splošnega značaja. Napredovalno in mezžno razmerje.

Član Sommerfeld označuje uvedbo dveletnih napredovalnih rokov za vse sluge do dosege končne plače 2000 kron, ki jo je določiti, kot eno najnujnejših želj vseh kategorij slug. Z izvedbo tega predloga bi se po njegovem mnenju na eni strani ustvarilo v interesu uprave gotovo stalnost v plačilnih in napredovalnih razmerah slug in sicer za daljši čas, na drugi strani pa bi se veliko bedo, ki je sedaj doma med vsemi slugami, vsaj nekoliko ublažilo.

K temu predlogu so govorili člani Pfatschbacher, Mühlberger, Seroniewicz, Eliška in Andrae, ter obširno opisovali stisko v okrajih, ki jih zastopajo. Stiska sil mnogih slug, da si iščejo postranski zaslužek, da morejo vsaj svoje družine vzdrževati. Potom zboljšanja prejemkov vsaki dve leti bi bilo dano sredstvo, da se pride v okoli sedanjih vedno naraščajoči draginji.

Član Weiser izhaja od odredb, ki jih je uprava izvedla tekom zadnjih let v korist slug, označuje pa iste z ozirom na vedno rastoče poslabšanje gospodarskih razmer nezadostnim. Navetuje podelitev primerno skrajšanih napredovalnih rokov za starejše sluge, ki so vkljub daljšemu službovanju napram mlajšim slugam zaostrali v plači. In to na ta način, da se vsakemu starejšemu uslužbencu, ki mu na podlagi dveletnih napredovalnih rokov ni možno doseči potrebno efektivno in računsko službeno dobo za vpokojitev s polno najvišjo plačo, v toliko skrajša napredovalne roke v posameznih plačilnih stopinjah, da doseže vsak omenjenih slug od svoje na podlagi dovršene službene dobe izvršene vpokojitve končno plačo. Pri tem pa posebej poudarja, da naj tudi vsi uslužbenci tistih kategorij, ki so deležni poldrugokratnega vračunanja službene dobe tekom 24 let dosežejo zanje normirano najvišjo plačo.

Nadalje predlaga revizijo že izvedenega zenačenja ostrin in njega razširjenje, tako da se pri 4½ letih pa za poldrugoto leto skrajša. Nadalje naj se vsakemu uslužbencu, ki je brez lastne krivde vkljub svoji daljši službeni dobi v plači enak mlajšim uslužbencem, ali pa je celo v nižji plačilni stopinji kot njegovi v službi mlajši tovariši, napredovalni rok v posameznih plačilnih stopinjah tolikokrat po eno leto, kolikor je pri vsakem starejšem uslužbencu napram mlaj-

šim iste kategorije več službenih let, pri čemer naj se uza vsaki dve leti daljšega službovanja podeli po eno leto skrajšanja normalnega napredovalnega roka.

Član Sommerfeld se sklicuje na svoječasno podane izjave železniškega ministra, po katerih je uprava pripravljena, da v okviru razpoložljivih sredstev podeljuje skrajševalne ugodnosti za sluge, ter stavi predlog za popolno izvedbo zenačenja ostrin za vse sluge, primerno sklepu zbornice meseca decembra 1911 z ozirom na provizorično, odnosno v dnini dovršeno službeno dobo pri sestavljanju temeljnih načel za zenačenje ostrin.

Član Weiser predlaga končno zenačenje škode prizadetega delavniškega osebja potom stabilizacije v smislu tozadevno vloženi predlogov. Kot konkreten primer navaja prožnega vravnalca, ki je bil l. 1897 s 700 kronami stabiliziran in je leta 1911 vstopil v plačilno stopnjo 1400 kron, dočim je njegov, z 800 kronami pozneje stabiliziran tovariš za pol leta prej dosegel imenovano plačilno stopnjo. Še očitnejše pa je to pri posameznih uslužbencih delavniškega osebja, ki so bili vsled prehodnih določb v novo avtomatiko na več načinov oškodovani.

Član Sommerfeld navaja primer, izmed bločno signalnih slug, po katerem je nek bločno-signalni sluga po 17-letni celokupni železniški službi sedaj v plačilni stopnji 1100 kron, ki jo sedaj morejo doseči sluge skupine A po treh, skupine B pa po petih letih.

Predsednik navaja k temu, da vsled splošne draginje nastalih življenskih težkoč resni podcenjevati in da le-te najhujše zadenje uslužbenec, ki so navezani na stalne prejemke. Kar se tiče skrajšanja napredovalnih rokov, opozarja najprej na državne sluge, ki ob neugodnejših plačilnih stopnjah istotako kakor državno železniški sluge napredujejo vsaka tri leta. Sedanjih obris je tako sestavljen, da sluge tudi v slučaju deset- in celo večletnega službovanja v dnini lahko dosežejo končno plačo. Če bi se pa roke skrajšalo, bi se doseglo končno plačo tako predčasno, da bi se znova pojavile zahteve po zvišanju končnih plač; temu pa so stavljene gotove meje. Po najnovejših detajlnih računih bi bili potrebni za določitev dveletnih napredovalnih rokov za sluge že za leto 1914 večji izdatki 3.780.000-kron, leta 1915 nadaljnji višji izdatki 2.650.000 kron in leta 1916 celo nadaljnih 5.390.000 kron. Torej že v treh letih za okroglih 12 milijonov kron višje izdatke. To naraščanje pa bi se tudi v nadaljnjih letih nadaljevalo in pride tembolj v poštev, ker že sedanja napredovanja znatno višajo personalne izdatke, kakor je razvidno iz letnih proračunov.

(Dalje prihodnjic.)

Socialistična stranka in ženska volilna pravica.

Ženske nimajo nikake politične moči. Politična moč omogočuje voditi in formirati postavne zadeve človeške družbe in določevati razmerje med človeškimi bitji, bodisi med posamezniki ali med družbo. Bezpravna žena je prepuščena na milost zakonov, katerih ni nikdar postavila. Osebnosti oziraj lahko uplivajo na gotove može, da so človekoljubni napram gotovim ženam, toda po naših možeh sprejeti zakoni pa ne preprečujejo, da bi drugi može ne bili ženskam naklonjeni in krivični. Pošten in plemenit mož bo vedno pravičen v svojem ravnanju do žensk, neoziraje se na postavno. Toda mož, ki ni pravičen in plemenit, bo v svojem ravnanju do žensk ostal vedno v mejah zakonov. V nekaterih državah, kjer so ženske volilno brezpravne, je oče edini lastnik otroka. On da lahko odstrani nerojenega otroka. Samo matere v zakonski zvezi rojenih otrok imajo pravico do svojih potomcev in sicer ako jih oče ne zahteva. V nekaterih državah ženske sploh ne smejo imeti posestva, njena plača spada po zakonu očetu, oziroma soprogu. Zakoni o dovoljevanju starosti so sicer mutasti, a so obenem težka obtožba po možeh sprejetih zakonov. Žene naj se vdeležujejo socialnih zadev v življenju. One sedaj sicer niso osamljene in ločene od ostalega sveta, toda kjer

molčijo napram zakonom vladajoče družbe, so zakoni napram njim nepravilni in neopravičeni. Delavca naše postave malo varujejo, a to po njegovi lastni krivdi, še manj pa branijo politično brezpravni razred človeške družbe. Že zdavnaj prej kot so se pokazali zasluževalni pojavi naših zakonodaj, so ženske trpele velike krivice pod postavami, katere so sprejeli može. Spolno nasprotstvo odseva iz državnih zakonov in mestnih ordinanc v naših kakor tudi drugih državah, kjer vladajo može. Izvor teh pojavov sega daleč nazaj v zgodovino človeštva. Najsi so bili vzroki temu ti ali oni, mi vemo, da je to nečedno dejstvo, katerega je treba odpraviti.

Žena je socialno bitje. Prvotno in naravno je to socialno bitje večje veljave kot pa mož. Po naravi ima mati v svoji primitivnosti skrb in prvi interes za svojega otroka. Primitivni mož je individualist in njegovi interesi so osredotočeni v prvi vrsti na samemu sebi. Kakeršnokoli socialno zavest mož že ima, si jo je pridobil potom izkušenj. Ker imajo žene nekoliko prednosti pred možmi zaradi spolnih ozirov, ne bo težko razumeti, zakaj kažejo žene v svojih organizacijah močno socialno zavest. Ko so svoj čas v New Orleansu može propadli pri volitvah za napeljavo novega vodovoda, so bile žene tisti faktor, ki so dosegle razpis novih volitev ter tudi zmagale. Sedanjih mestnih vodovod je nekak spomenik ženske zavesti in zmanjšuje mrljivost ljudi za več sto odstotkov.

Žene, matere, vedo koliko stane človeško življenje in tega ne more noben mož dovolj visoko ceniti. Velevažna vprašanja o zdravstvenem stanju ljudstva, o varnosti žensk pri njih delu in o pravicah otrok vzbujajo pozornost vedno večjega števila žensk vsako leto. Socialna zavest žene ni nikak produkt domišljije, ampak je velevažno dejstvo.

Poleg vsega tega je še druga, važnejša faza tega vprašanja. Prehod od priprostega rokodelstva k modernim strojem je prisilil delavce, da so sledili temu prihodu v nov sistem proizvodnje in razpečavanja (produkcije in distribucije). Žene to vedno izvršile svoj delež svetovnega dela in današnji delavski razred obstaja iz mož in žensk. V vsakem slučaju, kjer je mož — delavec žrtvovan izkoriščen, trpi žena — delavka ravno toliko; na drugi strani pa sega njeno gorje še višje: njena gospodarska odvisnost jo silni, da se prodaja. Pred temi groznimi razmerami ženskega življenja se zastonj nikdar ne dvigne in človeška družba nima pravega pojma o globokosti te grozne tragedije. Gospodarska zagotovljenost in neodvisnost sta edini rešiteljici ženstva. Bodisi za ženo kot mezžno delavko, bodisi kot socialno sobitje moža je politična moč zanjo velevažno orožje v boju za pravičnost in dostojne življenske razmere.

Mož utemeljuje svojo volilno pravico na podlagi naravnih pravic do vlade samega sebe. Vsak dokaz v prilog volilne pravice je obenem tudi dokaz za žensko enako volilno pravico. Mož in žena imata več skupnih svojstev kot člana istega človeškega plemena, kakor pa različnost v spolu. Ako se zatorej ženi odreka volilna pravica zaradi njenega spola, to pomeni toliko, da se ji odreka pravico imenovati se človeško bitje. Nasprotno pa je ravno tista razlika, ki eksistira med možem in ženo, najmočnejši argument v prilog ženske volilne pravice. Ako se dovoli volilna pravica ženi, s tem ne bo mož nič prikrajšan v svojih opravičenih pravicah. Ako se dovoli ženi vstop v politično areno, bo s tem odstranjena možka nadvlada, ki je škodljiva možu samemu, ki rodi tiranstvo in ki omogočuje krivičnost do žene. Pravičnost za ženo, ne pomeni krivice za moža. Naši skupni interesi kot človeška bitja, in naša razlika kot mož in žena, vse to zahteva politično moč in socialne pravice ravno tako za ženo kakor za moža.

Naša želja je storiti konec sedanjemu kapitalističnemu sistemu, a triumf delavskega razreda ne bo nikoli mogoč brez združenih sil mož in žena, ki so zainteresirani v tem velikem boju. Mi ne zahtevamo združitve kapitalizma zaradi krivičnega postopanja enega ali drugega posameznega kapitalista, in tudi ne iz sovraštva, katerega bi utegnili imeti do posameznikov v kapitalističnem razredu, ampak zaradi napredka človeštva in zenuj ohranitev družbe same zahteva, da je treba strmoglaviti sistem privatne lastnine ter na njega mestu postaviti delavski razred kot lastnik vseh za življenje potrebnih stvari. Socialni problem morajo biti pravilno in uspešno rešeni, le ako bodo delali može in žene z roko v roki za njih

rešitev. Vprašanje, ki se tiče ženske volilne brezpravnosti, in kako priti do ženske volilne pravice, je prvo. Katerih sredstev naj se poslužujemo, da naša žena to doseže? Kakor konstitucija govori, ima kongres in postavodajalec posameznih držav pravico odločevati, kdo naj voli in kdo ne. Iz dveh vzrokov bo kapitalistični razred prisiljen prej ali slej dovoliti žensko volilno pravico. Prvi je ta, da bo vladajoči kapitalistični razred iz gospodarskih ozirov dovolil volilno pravico ženam svojega razreda v upanju, da ga bo to vzdržalo še naprej na površju vlade ter mu varovalo gospodarske interese. Rastoča ženska zavednost bo prej ali slej tako uplivna, da ne bo mogel niti kongres niti zakonodajne posameznih držav še naprej odrekati volilno pravico ženam.

Neprestana pazljivost in delavnost v prilog popolne in neomejene ženske volilne pravice je najboljšje jamstvo proti omenjeni volilni pravici, katero bo vladajoči kapitalistični razred hotel klicati na pomoč, da ga reši gotove smrti. Naša prva dolžnost je, da ustvarimo tako javno mnenje, ki bo prijazno ženski volilni pravici. Naš program naj vedno dela in stremi v tej smeri, tozadevno podrobno delo pa naj vrši stranka potom svojih ženskih odsekov, katerim naj pomaga vse strankino članstvo. Žene iščejo politične moči v brezpravnem razredu samem. Vlada ne pripozna žene kot političnega faktorja v človeški družbi. Vsekakor pa imamo volilne brezpravne ženske danes vsaj eno zavetišče, kjer imamo moč posezati v javno življenje, to je, pristojbine plačujoče članstvo socialistične stranke. V tej politični organizaciji imajo ženske svoj glas v določevanju in formiranju programa te politične stranke, ki je edina stranka, ki pripozna fundamentalno pravico žene in jo tudi izvaja. Glasovanje za žensko volilno pravico je glasovanje za osvobodjenje ene polovice človeškega rodu. Z glasovnico v rokah je žena — delavka oborožena z enakim orožjem kakor njen brat mezdni delavec. Glasovnica v rokah matere omogočuje izboljšanje razmer za njene otroke. Nikakor ni opravičena trditev, da bi žene ne znale prav uporabiti volilne pravice. Ako pripoznamo, da je žena ravno tako dobra užiteljica, ravno tako dobra in uspešna delavka itd. kakor mož, potem moramo priznati, da bo ravno tako dobra volilka. Le z združenimi silami mož in žen bomo dosegli izboljšanje zakonitim potom ter pospešili prihod dneva za preustroj vsega socialnega reda.

Vitežtvo in spolni oziri preteklosti se morajo umakniti pravičnosti in bratstvu bodočnosti.

Svoboda in delo.

Svoboda je krasna beseda. V zgodovini se je vedno mnogo rabila, menda pa nikdar toliko kot v naših časih. Zaradi tega bi bilo misliti, dasi vsaj tisti ljudje, ki jo največ izrekajo, na jasnem, kaj je početi s tem pojmom. Če bi se svoboda samo opevala, si ne bi bilo treba mnogo beliti glave z njo, zakaj pesnik ima tudi svobodo, da pretirava, da nadomešča kruto resnico s fantazijami, ter da rabi pojme in besede po svojih umetniških besedah. Ali dočim se ravno najboljši pesniki prenehali tjavendan deklamirati o svobodi in jo rabiti za opajanje namesto alkohola, je v politični agitaciji in v gospodarskem življenju „svoboda“ še vedno med najbolj priljubljenimi gesli in ravno tukaj kjer bi bilo treba najtreznejšega mišljenja, se ljudstvo najbolj narkotizira z besedami. Svoboda se na eni strani prav tako zlorablja, kakor na drugi „nadzemeljske“ skrivnosti. Kljub navidez-nemu najskrajnejšemu nasprotju pa je vendar oboje zelo sorodno: Oboje špekulira z najglobokim ljudskim hrepenjenjem, z nezavednostjo, a vedno plamtečo, ne iz razsodnosti, temveč iz čuvstva izvirajočo željo po najvišji sreči. Svoboda je en izraz take zvrhane sreče, nebeska blaženost pa drugi.

Pustimo „življenje onkraj groba“, o katerem ne more živ krst povedati nič gotovega in s katerim nima politika nobenega naravnega stika. Kaj je s svobodo? Ali je svoboda samo po sebi politično načelo? Ali mora biti svoboda temelj ali cilj politike?

Priznavamo, da so to „sumljiva“ vprašanja. Človeka zadene ob njih kaj lahko očitane, da je nazadnjak, sovraznik svobode, absolutist in kdo ve kaj še. Ali čisto „slučajno“ so postali največji reakcionarji, absolutisti in zatiralci svobode tisti,

ki so največ govorili o svobodi ter vedno razvijali zastavo svobode. Proti „svobodnjakom“ se mora svoboda dandanes ravno tako braniti, kakor proti pravim nazadnjakom in tiranom.

Svoboda ni nič absolutnega. Absolutne svobode ni. Nikjer je ni, ne v veselstvu, ne v materijelnem in ne v duševnem življenju. Povsod je odvisnost. Svetovi in svetovni sistemi so odvisni drug od drugega, vsi zajemno. Zemlja je odvisna od velikega solca in od male lune. Vagabund komet, ki se klati po neizmernosti svetovja, ni niti trenotek prost; a kakor je sam odvisen od splošne stike, tako so v manjši meri odvisni od njega ne le neznatni meteori, ki jih spotoma požira, ampak tudi veliki svetovni magnati, ki jih srečava.

Zakone te vsesplošne odvisnosti so učenjaki študirali in jih še dalje študirajo. Spoznavajoči te zakone, izračunavajo njih neizogibne posledice in nam jih napovedujejo. Preden se prikaže nebeski potepin najboljšemu dalekogledu, že povedo zvezdoznanci, kdaj se pojavi na gotovem mestu.

Vsestranska odvisnost sega od največjega do najmanjšega. Do skrajne meje človeške zmožnosti jo zasledujejo teleskopi, spektralna analiza in računi v velikosti; v komaj pojmljivo hite za njo in jo doganjajo mikroskopi. Nekod med skrajnimi konci neskončnosti pa je človek in njegov rod. Del brezmejnega sveta je in že zato, ker je del, je tudi on odvisen. Zakoni, ki ravnajo sukanje zemlje in Martovo pot, ki silijo solnce, da sveti in luno, da nam kaže vsako noč drugo lice, zakoni, po katerih so nastala svetovja in po katerih minevajo, so obudili tudi človeka in ga napravili takega, kakršen je. Nikakršne svobode ni bilo tu. Brez svoje volje je prišel na svet; sprejeti je moral tisto telo, katero je dobil; možgani in živci, in sluh in duh — vse mu je bilo dodeljeno brez njegovega hotenja in brez njegove izbire. Stalni zakoni so uredili zemljo, njegov dom, tla pod njegovimi nogami in streho nad njegovo glavo; in kakor so po stalnih zakonih ustvarjeni drugi ljudje in urejeni njih pogoji, tako je določena odvisnost vseh od prirode in vseh med seboj.

Ali človek, ki zalezuje s svojimi študijam za naše smisle največja in najoddaljša solca ter za naše oči najmanjše, z drobnogledom komaj vidne živalice, njih gibanje, njih pogoje, njih vzajemnost, človek, ki je dolga stoletja smatral sebe za središče in namen sveta, je posvetil razmeroma najmanj paznosti spoznavanju samega sebe, svojega življenja, njegovih pogojev in zakonov. Ali kar je znanost vendarle spoznala, je v važnih delih še neporabljeno, na škodo človeškega rodu in njegove sreče.

Priroda, ki je dala človeku dar misli in spoznavanja in nad vse važni dar dela, mu je razkrila tisočere skrivnosti in razkrila neštete svoje postave. In kakor je napravila iz njega svoj stvor, ki se more neizogibno ravnati po njenih zakonih, in mu je dala v njegovem okviru svobodo, da obrača sebi in prid vse, kar more doseči. Majhna je ta svoboda in vendar velika. Ena najvažnejših njenih lastnosti pa je ta, da se spreminja. Lahko je manjša in večja. Človek, ki je živel pred štiri stotisoč leti in ni poznal lastnosti apna, lana, železa, ni bil izdaleč tako svoboden kakor Grk, ki je znal izdelovati obleke in zidati hiše, oboroževati se z mečem in lokom, voziti se po suhem in po morju z ladjo. Ali daleč zaostaja njegova svoboda za svobodo sedanjega človeka, ki je spravil tisočere tehnične pripomočke v svojo službo, okrajšal vse daljave, iznašel nova sredstva za svoje potrebe, omogočil izmenjavanje blaga preko vse zemlje, podaljšal svoj vid, shranil svoj glas za potomce in se dvignil v zrak.

Poraba prirodnih bogastev in poraba večnih zakonov in prid človeštva se imenuje delo.

Absolutne svobode ni. Človek nima svobode, da bi ostal večno živ in nima svobode, da bi ostal embryo. Izmed rojstva in smrti je tisoč in tisoč odvisnosti. Ali če jih ne more odpraviti, jih lahko ublažuje, rahla in olajšuje. Pogoj človeške svobode, tiste svobode, ki je mogoča, je delo.

Ali tudi delo ni svoboda sama po sebi. Tudi za delo veljajo zgkoni. Deloma so nam nedosežni deloma so dani človeku v oblast. Da mu prinesejo največjo korist, jih mora spoznanje porabiti. Ker so zakoni dela ogromnemu številu ljudi še vedno večja uganaka kakor potovanje meteornih rojev ali pa življenje infuzorij, je človeško delo anarhično. Čim bolj se delo prilagodi svojim zakonom, tem,

uspešnejše bo; njegove težave se zmanjšajo, njegovi uspehi povečajo. Ne le z novimi in boljimi sredstvi, temveč tudi z organizacijo dela se zmanjšuje človeška odvisnost, to se pravi: Se poveča njegova svoboda.

Organizacije dela je cilj in naloga socializma. Politika svobode je socialistična politika.

Dopisi.

Gorica. — Tukajšnjim južnim železničarjem dobro znani titularni skladiščni delovodja Janez Bostjančič, nekdanji pristaš in odbornik našega društva, nastopa sedaj proti skladiščnemu delavstvu brutalno in izzivalno liki kakemu srednjeveškemu tirančku.

Imenovana potencirana osebnost si prilastuje pravice in posle za katere izvrševati gotovo ni dobil od tukajšnjega postajenačelnika nikakega pooblastila. Domišljavi priganjač meni, da si bode s svojim postopanjem pridobil ugled delavstva. Pa se ne more zavedati, da ga njegova pretirana strogost kvečjemu osmeši.

Naš Janez ima navade, ki ga gotovo ne priporočajo, ki pa njegovi oliki popolnoma pristojajo. Delavce oblagodarja z raznimi, prav nič zbranimi naslovi in jim celo predbaciva, da „žrejo“ denar južno železniške uprave.

Pravice in predpogoje, ki si prilastuje so sledeče nature:

Beležiti dnevne šihte v seznamek na način, da se čuti pri tem ta ali oni delavec skrajno prikrajšen na svojem zaslužku;

Kadar naš titularni delovodja zve, da mu sledi po sobotnem „trudapolnem“ delu tudi nedeljska služba, se smatra pooblaščen preganjati delavce, da naložijo kolikor več blaga v vozove, da zamore tako drugi dan mirno zajemati duševno hrano iz nekega tržaškega dnevnika.

Kadar je pa v nedeljo prost se mu seveda ne mudi, da bi se ob sobotah spravilo blago v vozove. Posebne nazore ima tudi glede nakopičenja blaga po vozih. Vlakospremljevalci nimajo zato ravno lahko delo pri razkladanju blaga po progih. Vse to nas sicer za zdaj zanima le kolikor toliko. Za danes hočemo omenjenega „šoto-kapota“ le opominjati, da naj nikar ne tirapredalec s svojima zabavljenjem in preganjanjem, ker bi bili drugace prisiljeni ga prepričati, da je on tisti, ki „žre“ denar uprave. Sicer bomo znali uspešno brzdati njegove navade. Slučaj delavca Maraša Avgusta, ki je bil po preganjanju in prizadevanju omenjenega Bostjančiča vržen iz službe, se ne bode več pripetil. Ukrotiti smo že hujše razgrajace nego je naš Janez. Delavcem pa priporočamo, da naj se pripravijo na vsako eventualnost in sicer na način, da jim bo mogoče biti zavarovani proti posledicami Bostjančičevih izbruhov. Delavce Maraš Avgust je bil odpuščen iz službe, ker je to zahteval Bostjančič. Maraš se krivici ni mogel upreti, ker ni imel nikjer zaslombe. Ako bi bil Maraš organiziran bi bil še danes na svojem mestu. Ta slučaj naj bo goriškim železničarjem v poduk.

R deča straža.

Domače vesti.

Demagogi na delu. Krščansko socialna „Reichs-posta“ je 28. m. m. poročala, da je bila deputacija „Verkehrsbunda“ pod vodstvom predsednika Teiserja in tajnika Tschudika v državnem zboru ter prosila predsednika krščansko socialne zveze, poslanca Stöcklerja, da zastavi ves svoj vpliv, da bo krščansko socialna zveza podpirala železničarske zahteve, ki so jej že znane. Stöckler je pazno poslušal izvajanja govornikov, jih vzel na znanje in zagotovil, da bo krščansko socialna zveza vse storila, da v parlamentu in pri vladi doseže za železničarje, kar je dosegljivo.

Pri glasovanju o Tomschikovem 17-milijon-skem predlogu pa je bil ravno gosp. Stöckler eden tistih klavernih junakov, ki so pred glasovanjem zbežali iz zbornice. Ali ravno tisti gospod, ki je s svojimi pajdaši pomagal pokopati železničarski predlog, obeta ponovno, da bo „krščansko socialna zveza storila vse, da se doseže za železničarje v parlamentu in pri vladi kar je dosegljivo“. Vprašanje je le, kdo je večji demagog, ali krščanski socialci,

ki so pred pol letom izdali železničarje in jim sedaj obetajo svojo pomoč, ali pa „Verkehrsbündlerji“, ki gredo h krščanskim socialcem beračiti, dasiravno prav dobro poznajo svoje parlamentarne zastopnike.

Zadrega radi Tomschikovega predloga. Večinske stranke so že ponovno imele pogovore z vlado, da bi se rešile iz neprijetnega položaja, ki so vanj zagazile radi Tomschikovega predloga. Sestavile so komite, v katerem so: nacionalni zvezar Stölzel, krščanski socialc Miklas in Poljak Abrahamovicz.

Ta komite je izdal komunike, pri kojega sestavi je igral finančni minister glavno vlogo. Komunike se glasi: Vlada je izjavila, da je pripravljena nameravana zboljšanja za železničarje izvesti tekom treh let, počenši z drugo polovico leta 1913. V to svrhu se bo že v bližnjem času izvedlo trajna zboljšanja z letno potrebsčino 6 milijonov kron. Na ta način bo vlada naknadno predlagala v državni proračun za leto 1913 znesek 3 milijone kron. Nadaljne odredbe, ki zahtevajo nadaljne 4 milijone kron letne potrebsčine, se namerava predlagati za leto 1914. Istotako pride v poštev 5 milijonov kron za leto 1915. Na ta način bi za postopno izvedene odredbe znašala skupna potreba od 1. 1915 naprej 15 milijonov kron za državne železničarje. Pokritje se vzame iz večjih dohodkov državnoželezniškega obrata.

Namen gospode je prozoren. Hoče se železničarje zopet potolažiti na poznejši čas. Ob enem pa se hočejo vsi ti „prijatelji“ železničarjev na ta način rešiti iz zagate, ki so zašli vanjo o, priliki glasovanj o Tomschikovem predlogu. S tem pa bi radi tudi prepričali, da se v proračunu zahteva popoln znesek, ki ga dolguje vlada železničarjem. To je torej tisto glasovito zavzemanje večinskih poslancev za zahteve železničarjev.

Železniški erar oškodovan za 70.000 kron! Na zadnji seji proračunskega odseka je poslanec Tomschik poročal o razmerah v nadzorovalni službi na državnih železnicah, na nekaterih raveljstvih je več nadzornikov nego eksekutivnih uradnikov. Vkljub temu pa ostanejo mnoga sleparstva neodkrita. Še pred tednom so praški listi poročali, da je neka tvrdka oškodovala železniški erar za okoli 70.000 kron. O zadevi se sicer ne sliši več govoriti, toda mi mislimo, da imajo avstrijski davkoplačevalci vendarle pravico vedeti nekaj več o tem čudnem slučaju. Kolikor je nam znano je tukaj prizadeta tvrdka v Klatovu, ki prevaža maščobo in kosti. Slepništvo so istaknili šele ogrski železniški organi, Benzinska mast je bila označena kot „maščobni odpadki“, kar znači pri preračunanju tarifa razliko za okoli 70.000 kron! Kako dobro je tvrdka informirana nam pove slučaj, da kakor so ogrski uradniki iztaknili sleparstvo je tvrdka hotela takoj telegrafično popraviti označilo pošiljatve. Razprava o zadevi je še v teku. Na prevzemni postaji v Klatovu se je vršila preiskava. — Radovedni smo, kako se bo stvar izpletla in na kakšen način bo državno železniška uprava skušala opravičiti svoje nadzorovalne organe.

Železničarji, zapomnite si! Nemško radikalni državni poslanec Alojzij Rieger je pred nekaj dnevi govoril na Moravskem na volilnem shodu sledeče:

„Železničarji so leni ljudje brez inteligence. Zbrani so iz vseh poklicov in nimajo nobene šolske izobrazbe. Čuvaji dobe 1100 kron plače vsako leto in ne storijo ničesar. Vkljub temu, da železničarji dobro stoje, zahtevajo sedaj še 17 milijonov kron!“

Morda bo „Reichsbund“ sedaj dal to napisati na agitačne letake za svoje člane.

Iz tega je razvidno, kako slepijo žolte organizacije nezavedne železničarje. Drugim voditeljem „na narodni podlagi organiziranih železničarjev“ ta odkrit govor gotovo ne bo po volji, ker jim nekoliko zmešal štreno. In „Jugoslovanski zvezarji“ se pajdašijo s tako družbo!

„NEHVALEŽNEŽI!“

Pod tem naslovom prinaša listič, ki se zove „Jugoslovanski železničar“ in ki hoče biti glasilo jugoslovanskih železničarjev dve koloni dolg članek poln praznih fraz in najostudnejših psovok na naslov „tovarišev“ železničarjev. Sicer ni naša navada se obotavljati ob „člankih“ tega lista, vendar je prilika, za povedati nekaj resnic poveljnikom „Zveze“, preugodna, da bi jo opustili, brez omenjati najnovejši izbruh narodnjaških pisarjev. „Ne-

hvaležneži, paraziti, janičarji, Efiatti, izdajalci, Judeži Iskarjoti, sovražniki“ — evo Vam cvetke, katere rabi pisunec članka za svoje bivše člane, ki so prišli slednjič vendar le do spoznanja, da z zvezine moke ne bo kruha. Dozdeva se nam, da so člankarju zmanjkale besede za nadaljno psovvanje, kajti prepričani smo, da bi bil drugače v enakem tonu še za par kolon nemoteno nadaljeval. Nesrečni mazač najbrže niti pomislil ni, da padajo vse te psovke predvsem na njegovo lastno in njegovih somišljenikov glave? Zamore morda dotični „člankar“ ugovarjati dejstvu, da so bili narodnjaški kolovodje z njim vred nekdanj vneti pristaši „internacionalne kalne vode“ in da danes le izkoriščajo znanje, ki so si ga pridobili pri „rdečkarjih“ v zadoščenje svoje častihlepnosti, v svoj osebni prid?

Radi bi vedeli, če je večji „grešnik“, da se izrazimo z besedo omenjenega članka, oni, ki je, spoznavši ničevost obljub, s katerimi se ga je varalo, opustil žolto organizacijo, ali oni ki iz same častihlepnosti in dobičkaželjnosti je ostal njen zagovornik, le zato, da izkorišča nadalje nevednost nevednih „tovarišev“ železničarjev? Mislimo, da je odgovor lehak. Žaljivke s katerimi obsipavate še ne odpadle člane, veljajo predvsem za vas. Vi ste pravi „grešniki“. Ne pristojta vam stopati na prižnico ter pripovedovati o svetem, misijonarskem delu. Vi ste, ki s svojim delom skušate rušiti železničarsko solidarnost, rušiti potrebno enotno delo in moč delavskega razreda, enotnost, ki edino omogoča dosego uspehov. Vi rušite to solidarnost delavstva vedoma in v zavesti početja. „Sram Vas bodi!“ pravite v vašem članku. Ta stavek velja predvsem za vas same. „Javno pribijate nehvaležnost bivših članov, ki z „urnebesnim zabavljanjem“ potolažujejo svojo vest“. Opustite vendar take prazne fraze, saj ne hasnijo več danes niti na 3 letne otroke; ne žugajte železničarjem liki misionarja na prižnici: „z maščevanjem, kesanjem, dnevom spoznanja, vestjo, ki peče in griže, liki neugasljiva žerjavica in neugobljivi črv“ (sic). Same prazne tirade, ki le dokazujejo vso vašo neskončno onemoglost.

Železničarji „tovariši ali ne tovariši“, zapomnite si narodnjaške fraze: psovke so Vam plača za vse delo. Ako pridete do spoznanja, da so vse obljube z katerimi so Vas speljali na limanice narodnjaški gromovniki le puhle fraze in ostudna laž, tedaj spomnite se, kakor mi v tem slučaju, znanega pregovora: „Ptica se spozna po njegovem petju“.

Občni zbor južne železnice. Južna železnica, ki je največje avstrijsko kapitalistično podjetje, je kakor znano že od nekdanj bankrotno. Seveda ne morda zaradi tega, ker so kapitalisti napravil preslabe kupčije, temveč zato, ker so bile te kupčije preugodne. Južno železnico obremenjuje težki dolg: Prioritete, ki jih je treba deloma po tri odstotni in deloma po petodstotni vrednosti obrestovati, četudi je železnica pri oddaji tega dolga dobila komaj polovico nje vrednosti. Tribut, ki se ga mora vsako leto plačati posestnikom obligacij, je tako ogromen, da ne ostane nikakega dobička za deležnike, tako, da se podjetje nahaja v permanentnem konkursu. V svrhu sanacije podjetja se je v zadnjem času prožilo več načrtov. Prvi načrt je izdelala uprava južne železnice sama in kapitalistična skupina, ki gospodari in izkorišča podjetje. Tej skupini pripadajo dunajski, pariški in londonski denarni zavodi Rothschilda ter kreditna banka in Anglo banka. Drugi načrt je izdelal gospod Sieghart, upravnik denarnega zavoda B o d e n k r e d i t. Pričakovati je bilo, da se bodo na občnem zboru akcionerjev južne žel. te dve kapitalistični skupini živahno zavzele za svoje načrte. To se pa ni zgodilo. Občni zbor se je vršil prav mirno. Predsednik je le na kratko sporočal, da sta oba načrta še zdaj predmet razpravam. Občni zbor akcionerjev največjega avstrijskega podjetja in pa seveda bil brez posledic. Delež nemškega kapitala je takoj po občnem zboru rapidno padel medtem ko so deleži Živnostenske banke, ki pride v prvi vrsti za kreditnem zavodu in anglo banke, silno narastli. Južna železnica predstavlja zgovorno sliko borbe mednarodnega kapitala za kupčijsko prednost. Prioritete so v glavnem v rokah francoskih kapitalistov; akcije pa v rokah nemških, avstrijsko-nemških, čeških, angleških in francoskih kapitalistov. Dohodke, ki so iz Avstrije, Ogrske in celo iz Italije se jih mora porabiti za odkupovati

svote, izdane ob času ko je Avstrija še gospodovala v Italiji.

Velika železniška nesreča pri Siebenbrunnu. Šestnajst ranjenih, med njimi štiri težko ranjeni. Dne 8. t. m. ob 1/211 zvečer je na postaji Siebenbrunn državno železniške družbe trčil požunski zabavni vlak ob voz, ki mu je drvil nasproti. Učinek trčenja je bil strahoten. Stroj zabavnega vlaka je bil prevržen, prvi voz popolnoma razbit. Iz voza je bilo slišati obupen krik. Potnikov, ki so bili v ostalih vozeh, se je polastilo veliko razburjenje. Hiteli so k razbitemu vozu, železniško osebje pa je mnogim ranjencem nudilo prvo pomoč. Dunajski državni kolodvor se je takoj obvestilo o nezgodi. Odposlalo se je takoj pomožni vlak. Ranjenih je šestnajst oseb, med temi štiri težko ranjeni in sicer kurjač in trije potniki

Narodnjaška metoda. Neknarodnjaški mazač se je v zadnji številki „Jugoslovanskega železničarja“ zaletel v sodr. Lorenconu predsednika železničarske skupine v Korminu, z očitanjem, da se je le-ta udeležil evharističnega kongresa, ki je bil lansko leto na Dunaju. Neumna insinucija ne bi zaslužila niti vrstice odgovora, ko bi se šlo le za prepričati figure, ki se zbirajo okoli „Jugoslovanskega železničarja“, da so njih laži nespodobne in smešne. Narodnjaški epigoni se ravna po jezuitičnem reku: obrekuji in nekaj bo ostalo! Volje in razpoloženja za tako delo jim kako se vidi ne manjka. Vemo tudi zakaj. Škoda samo, da jim vse njih „poštene“ naklepe pokvari njih od vseh trdno priznana brezmejno neskončna neumnost in perfidnost. Kaj so mislili doseči, s svojimi podtikanjmi na adresu sodr. Lorenconu? Vsi vemo, da je imel sodr. Lorencon lansko leto na Dunaju vse druge opravke nego one, ki se mu predbacivajo v plitvem glasilu jugoslovanskih razgrajačev. Naši stanovski kongresi niso kakor kongresi narodnjakov, ki se odpravijo v par urah, ker se nima tam sploh kaj poročati in sklepati. Naši delegati na stanovskih konferencah nimajo časa, da bi se po vzoru narodnjaških delegatov na raznih konferencah papirnate „Lige“ ukvarjali z drugimi stvarmi. Narodnjake smo že videli ob mnogih prilikah v prav tesni družbi z klerikalci in še drugimi slabšimi elementi. Menijo morda, da se bodo zdaj oprali grehov s tem, da predbacivajo drugim početje njih veljakov? Od te strani jim obrekovanje ne bode koristno. — Pristaši socialno demokratične železničarske organizacije imajo za smešne izbruhe in laži narodnjaških impotentov le smeh in pomilovanje.

Občinske in deželnozborske volitve v Trstu so v polnem teku. Voli se v štirih razredih in šestih mestnih ter treh okoličanskih volilnih okrajih. V nedeljo 8. t. m. se je glasovalo v IV. mestnem in II. okoličanskem razredu. Izid je bil sledeči:

I. volilni okraj v mestu:

Socialni demokrat	443 glasov
Slovenski narodnjak	302 „
Italijanski narodnjak	578 „

Ožja volitev med socialnim demokratom in italijanskim narodnjakom.

II. volilni okraj v mestu:

Socialna demokrata	523 glasov
Slovenska nacionalca	76 „
Italijanska nacionalca	888 „

Izvoljena italijanska nacionalca Parenzan in Valerio.

III. volilni okraj v mestu:

Socialna demokrata	370 glasov
Slovenska nacionalca	483 „
Italijanska nacionalca	660 „

Ožja volitev med slovenskima in italijanskima narodnima kandidatoma.

IV. volilni okraj v mestu:

Socialni demokratje	603 glasove
Slovenski nacionalci	687 glasov
Italijanski nacionalci	1248 glasov.

Ožja volitev med slovenskimi in italijanskimi nacionalci.

V. volilni okraj v mestu:

Socialni demokratje	1179 glasov
Slovenski nacionalci	441 „
Italijanski nacionalci	2257 „

Izvoljeni italijanski nacionalci Banelli, Comici, D'Osimo in Gridelli.

VI. volilni okraj v mestu:

Socialni demokratje	.....1218 glasov
Slovenski narodnjaki	..... 900 "
Italijanski nacionalci	.....1100 "
Italijanski nacionalci	.....1100 "

Ožja volitev med socialnimi demokrati in italijanskimi nacionalci.

OKOLICA.

I. volilni okraj:

Izvoljen slovenski nacionalci Miklavec.

II. volilni okraj:

Kopač, soc. dem.	..... 654 glasov
Pertot, slov. nac.	.....1089 "
Pirich, ital. nac.	..... 566 "

Ožja volitev med socialnim ndemokratom Kopačem in slov. narodnjakom Pertotom.

III. volilni okraj:

Izvoljena slovenska nacionalca Ferluga in dr. Černe.

Ožje volitve v teh razredih so se vršile 12. t. m. Izid je sledeči:

I. volilni okraj v mestu:

Socialni demokrat	..... 708 glasov
Laški narodnjak	..... 617 "

Izvoljen soc. demokrat sochr. Jakob Nicolao. V tretjem in četrtem okraju so v ožji volitvi izvoljeni laški nacionalci.

V VI. mestnem okraju:

Socialni demokratje:

Val. Pittoni	..... 2269 glasov
Dr. Puecher	..... 2241 "
Doff-Sotta	..... 2242 "
Chiussi	..... 2248 "

Italijanski nacionalci 1310 do 1327 glasov. Izvoljeni so socialni demokratje.

V II. okoličanskem okraju:

Socialni demokrat	..... 818 glasov
Slovenski narodnjak	..... 1278 "

Izvoljen je slovenski narodnjak.

Sodr. Kopač je torej z 818 glasovi ostal v manjšini. Pri teh volitvah smo torej tudi v okolici, je bila doslej izključna domena narodnjakov, prišli v ožjo volitev. Kakor kaže izid, je število naših glasov lepo narastlo, tako da je pri prihodnjih volitvah upati na zmago.

Dne 13. t. m. se je glasovalo v III. mestnem azredu. O izidu poročamo prihodnjič.

Južni železničarji pozor!

Cenjani sodrugi in tovariši!

V kratkem poteče funkcijska doba odbora obratne bolniške blagajne c. kr. priv. južne železnice. Razpisane bodo nove volitve. Delovanje odstopivšega odbora je bilo plodovito in uspešno. Pokazalo je, da so kandidatje, ki jih je postavila organizacija, močje, ki z vso odločnostjo zastopajo interese svojih volilcev in stremijo za izvedbo reform v korist članov.

Izvrševalni odbor organiziranih železničarjev pozivlja torej vse tovariše in sodruge, da volijo kandidate, ki jih je postavilo zaupniško zborovanje dne 29. maja 1913.

Za novi odbor obratne bolniške blagajne c. kr. priv. južne železnice se vam predlaga sledeče kandidate:

Prometna služba (zelené glasovnice).

Odbornika:

Seherbaum Robert, vlakovni revizor, Dunaj obratni inšpektorat.

Mayer Adam, uradni sluga, Dunaj južni kolodvor.

Namestnika:

Hopfel Jvan, nadsprevodnik, Matzleinsdorf.

Kovar Ivan, skladišni delovodja, Matzleinsdorf. Vlakopospeševalna služba (bele glasovnice).

Odbornik:

Meissenbichler Matija, vozovni mojster, Dunaj.

Namestnik:

Diebler Josip, strojevodja, Dunaj kurilnica.

Delavniška služba (žolte glasovnice).

Odbornik:

Kunst Jakob, mizar, delavnica Dunaj.

Namestnik:

Hirsch Ivan, ključavničar, delavnica Dunaj.

Stavbena in progovzdrževalna služba (rožaste glasovnice).

Odbornika:

Mayer Anton, prožni mojster, Dunaj.

Kabinger Ferdinand, tesar, stavbno nadzorstvo Dunaj.

Namestnika:

Pfeffer Martin, vlakovjavni čuvaj, Inzersdorf.

Egger Alojzij, prožni vravnavalec, Dunaj.

Ker voli pri južni železnici vsaka službena panoga (prometna, vlakopospeševalna, delavniška in progovzdrževalna služba) zase in sicer le kandidate dotične službene panoge, dobi tudi temu primerne glasovnice. Nujno potrebno je torej, da člani obratne bolniške blagajne južne železnice vsake službene panoge natančno pazijo, da na glasovnice, ki jih dobe, zapišejo le kandidate svoje službene panoge. Če bi kdo pomotoma napisal na svojo glasovnico kandidate kake druge službene panoge, bi postala glasovnica neveljavna in glas bi bil izgubljen.

Južni železničarji! Tovariši in sodrugi!

Glasujte vsi kot en mož za gori navedene kandidate, da se izognete vsakemu razpršenju glasov. Predlagani kandidatje so izkušeni možje, ki bodo vsak čas po svoji moči neustrašeno zastopali pravice članov obratne bolniške blagajne južne železnice.

O vsakem volilnem vplivanju, oziroma volilnem sleparstvu poročajte takoj uredništvu „Železničarja“ v Trstu, ulica Madonnina 15.

Izvrševalni odbor organiziranih avstrijskih železničarjev.

Iz okrožnic in uradnih listov.

Odvzetje vožnih ugodnosti za uslužbence c. kr. državnih železnic na progi železnice Ljubno-Vordernberg.

Uradni list št. 25 državno železniškega ravnateljstva v Beljaku z dne 26. maja 1913. razglša sledeče:

„Ustavljene vožne ugodnosti na železnici Ljubno-Vordernberg.“

Železnica Ljubno-Vordernberg je po svoji obratno vodstveni upravi sem naznanila, da je glede na svojo progo Ljubno-Vordernberg ustavila podeljevanje v dogovoru določenih vožnih ugodnosti uslužbencem in njih svojem železniških uprav, vdeleženih pri splošnem vožno ugodnostnem dogovoru.

Uslužbencem c. kr. državnih železnic in njih svojem se torej do nadaljnjega ne bo podeljevalo nikakih vožnih ugodnosti.

O tej odredbi je obvestiti podrejeno osebje.“

S to odredbo se je torej odpravilo že več let trajajoče stanje. Državnim železničarjem pa se je oropalo pravico, zlasti pa tistim, ki stanujejo v Eisenerzu, Vordernbergu in Hieflauu. Le-ti imajo edino možnost za nakupovanje živil v Ljubljani. Vsled tega jim je nujno potrebna to gospodarsko važna hitra zveza s tem mestom. Tako pa bodo morali ualuzbenci sedaj narediti celo okrožno potovanje čez Selzthal—Sv. Mihael in zapraviti mnogo časa in denarja samo zaradi tega, ker železnica Ljubno-Vordernberg ni več v vožno ugodnostnem dogovoru in ker tudi nekateri svetniki te lokalne železnice ne bodo več dobivali zveznih izkaznic I. razreda.

Organizacija je takoj po svojih zastopnikih intervenirala pri južni železnici, železniškem ministrstvu in merodajnih činiteljih te železnice.

K stvari se še povrnemo.

Poročila o shodih.

Shod v Rajhenburgu. V nedeljo 8. t. m. je bil tukaj v gostilni g. Leskovška javen ljudski shod. Udeležba je bila izredno velika. Otvoril ga je sklicatelj sochr. Jarh in pozdravil zborovalce, ki so izvolili sochr. Barago iz Brežice za predsednika. Na dnevnem redu je bil „Kapitalizem in socializem“. Poročila je sodružica Ada Kristanova iz Ljubljane, ki je v skoraj poldrugournem govoru podala v velikih potezah sliko razvoja človeštva. Posebno pozornost je posvetila postanku in razvoju kapitalizma, iz katerega se je nujno moral poroditi socializem. Pojasnila je nato stremjenje in končni cilj socialne demokracije in naglasila praktično potrebo politične, strokovne in združne organizacije, discipline in važnost delavskega časopisja. Naposled se je obrnila do žena

in pokazala, da veljajo za nje enaki življenjski pogoji kakor za moške; posebno je poudarjala, da materam ne more biti vseeno, kakšna bo usoda njih otrok. Zborovalci so z veliko paznostjo sledili njenim izvajanjem in izrazili svoje soglasanje z viharnim odobravanjem. Sodrug Petrič je nato v daljšem govoru posvetil aktualnemu položaju in podal zanimivo kritiko avstrijske notranje in zunanje politike. Železničarjem je še posebno pojasnil ravnanje vlade in njenih strank v vprašanju znanih železničarskih zahtev. Tudi njegovo izvajanje so sprejeli zborovalci z velikim, odobravanjem. Sodrug Baraga je potem s krepkim apelom na vztrajnost in solidarnost delavskega ljudstva zaključil shod, ki ostane gotovo vsem, ki so se ga udeležili, v spominu.

Incizemstvo.

Iz francoškega železničarskega gibanja. — 24. kongres železničarjev je posetilo 129 delegatov, ki so zastopali 161 krajevnih skupin. Izza izgubljene stavke l. 1910 je število članov nazadovalo od 57.627 na 22.965, ki je pa v zadnjem času zopet začelo naraščati. Agitacija je precej ovirana po hitro naraščajoči „katoliški“ organizaciji, po „republikanski“ železničarski zvezi in po neki novi strokovni organizaciji, ki se je svoječasnno odecipila in sedaj ponovno išče stike s svobodno zvezo. Korporativni prestop te skupine pa je kongres odklonil, ker se je navidezno hotelo izbirati, ter prepustil nje članom, da se posamezno javijo za zopetni sprejem. Tako bo najbrž še nadalje trajal pogubni bratski spor. Največji interes so zavemale razprave o dosedanjih poskusih za zopetno nastavljenje odpuščenih vsled stavke. Vkljub intervenciji socialistične frakcije v parlamentu in vkljub vsem posredovalnim poskusom tudi vladnih zastopnikov vztrajajo železniške družbe v splošnem na odklanjajočem stališču.

Vršijo se sledeči shodi:

Pragersko v pondeljek 16. in 17. t. m.
Trst v sredo 18. t. m. ob 8 uri zvečer v Delavskem domu shod skladišnega osebja državne železnice.
Maribor v četrtek 19. t. m.
Ptuj v petek 20. t. m. ob polu 8 uri zvečer v Peserlovi gostilni.
Zidanmost v soboto 21. t. m. ob 8 zvečer.
Logatec v torek 29. t. m.
Postojna v sredo 25. t. m.
Divača v četrtek 26. t. m.
Opčina v petek 27. t. m.
Gorica v pondeljek 30. t. m.
Gorica v torek 1. julija
Sv. Lucija v sredo 2. julija
Gorica v četrtek 3. julija.

Vsebina št. 11. z dne 1. junija 1913.

Članki: Bogastvo in revščina. Podjetniki in strokovne organizacije. Občinske volitve v Trstu. Nove oblike razrednega boja. Položaj signalnih ključavničarjev.

Predpisi za prometno službo.

Dopisi: „Shod“ Z. J. Z. v Nabrežini. Pragersko. Trst III. Trst drž. žel.

Iz okrožnic in uradnih listov: Službeni ukaz št. 87. Uvedba mezdnege reda. Nov mezdni red.

Poročila o shodih: Buje. Trst II. Domače vseti: Stanovanjske razmere železniških čuvajev na Koroškem. Za zopetni sprejem železničarjev.

Socialni pregled: Posledice balkanske vojne v lesni industriji. Bratovske skladišnice. Odprto vprašanje beljaškemu ravnateljstvu.

Iz organizacije.

Posmrtno odpravninski sklad: Izkaz podpor.

Kavarna Unione - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

Napitnina je odpravljena
Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in

časnikov v vseh jezikih.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač
Tiska L. Herrmanstorfer v Trstu